

Safe At Work

Έρευνα «Απόψεις και στάσεις των ανδρών απέναντι στην σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία»

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ

Σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία: Αποτελέσματα ποσοτικής ανάλυσης των στοιχείων της δειγματοληπτικής έρευνας

Αναστασία Χαραλάμπη
Μεταδιδακτορική ερευνήτρια
Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής

Αθήνα, 2022

Το έργο Safe at Work υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Active citizens fund, με φορέα υλοποίησης την ActionAid και εταίρους την Επιτροπή Ερευνών του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, τις Women On Top, το Σύνδεσμο Διοίκησης Ανθρωπίνου Δυναμικού Ελλάδας και τη DATAWO.

Το πρόγραμμα Active citizens fund, ύψους € 13,5 εκ., χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (EOX) περιόδου 2014 – 2021, γνωστού ως EEA Grants. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών και στην ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active citizens fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το SolidarityNow. Διαβάστε περισσότερα εδώ: www.activecitizensfund.gr

Περιεχόμενα

1. Η μεθοδολογία της δειγματοληπτικής έρευνας.....	4
2. Το ερωτηματολόγιο.....	4
3. Τα αποτελέσματα της δειγματοληπτικής έρευνας.....	5
3.1 Τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων.....	5
3.2 Στάσεις και αντιλήψεις για τη σεξουαλική παρενόχληση.....	9
3.3 Έμμεση γνώση ή/και μαρτυρία σεξουαλικής παρενόχλησης.....	14
3.4 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για θέματα έμφυλης ισότητας και σεξουαλικής παρενόχλησης.....	18
4. Συμπεράσματα της δειγματοληπτικής έρευνας.....	23
Παράρτημα.....	26
Το ερωτηματολόγιο της δειγματοληπτικής έρευνας.....	27

1. Η μεθοδολογία της δειγματοληπτικής έρευνας

Η συστηματική διερεύνηση των ζητημάτων της σεξουαλικής παρενόχλησης όπως τίθενται από τους στόχους της έρευνας επέβαλε τη διενέργεια μιας δειγματοληπτικής έρευνας σε γενικό πληθυσμό ανδρών. Για την εξαγωγή ασφαλών και στατιστικά σημαντικών συμπερασμάτων ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε αφενός στη δειγματοληπτική διαδικασία, και αφετέρου στο ερευνητικό εργαλείο/ερωτηματολόγιο, προκειμένου να αποτελέσει ουσιαστική πηγή συγκέντρωσης των εμπειρικών δεδομένων. Η έρευνα διεξήχθη από την εταιρεία ερευνών QED Market Research για λογαριασμό της ActionAid Hellas τον Ιούλιο του 2022. Ειδικότερα, το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 1.009 άνδρες ηλικίας 18+ ετών σε πανελλαδικό επίπεδο. Για την επιλογή του δείγματος εφαρμόστηκε συστηματική δειγματοληψία ποσοτώσεων χρησιμοποιώντας ως δειγματοληπτικό πλαίσιο το πανελλαδικό online panel της εταιρείας Talk Online (πρόκειται για πλατφόρμες-διαδικτυακές βάσεις κοινών για συμμετοχή σε online έρευνες, οι οποίες ενημερώνονται και εμπλουτίζονται συνεχώς.) Για τις ποσοτώσεις χρησιμοποιήθηκαν η ηλικία και η περιφέρεια, ενώ τα δεδομένα, με την ολοκλήρωση της έρευνας, σταθμίστηκαν σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής του 2011 ανά ηλικιακή ομάδα και περιφέρεια.

Η συλλογή των πληροφοριών έγινε διαδικτυακά με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου που περιελάμβανε ερωτήσεις κλειστού τύπου διάρκειας 8-9 λεπτών (Alchemer, formerly Survey Gizmo).

Για την ανάλυση των δεδομένων διενεργήθηκαν μονομεταβλητές και διμεταβλητές στατιστικές αναλύσεις. Για μια περισσότερο εμπλουτισμένη ανάλυση πραγματοποιήθηκαν διασταυρώσεις μεταβλητών με τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων ώστε να διαπιστωθεί το «προφίλ» των αποκρινόμενων ανά περίπτωση. Παρουσιάζονται μόνο τα στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα σε επίπεδο στατιστικής σημασίας $p < 0,05$. Για τις στατιστικές αναλύσεις χρησιμοποιήθηκε το IBM Statistics SPSS V.28.

2. Το ερωτηματολόγιο

Βάση για την κατασκευή του ερωτηματολογίου της παρούσας έρευνας αποτέλεσε προγενέστερη έρευνα του 2020 με τίτλο «Δεν είναι αυτή η δουλειά μας. Σεξουαλική παρενόχληση κατά των γυναικών στην εργασία: Εξετάζοντας τον κλάδο επισιτισμού και τουρισμού», που διεξήχθη από την ActionAid με πληθυσμό-στόχο το γενικό πληθυσμό γυναικών αλλά και γυναίκες εργαζόμενες στους κλάδους του επισιτισμού και του τουρισμού. Το ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας επεξεργάστηκε η Ματίνα Παπαγιαννοπούλου. Το ερωτηματολόγιο προσαρμόστηκε στις ανάγκες του υπό διερεύνηση πληθυσμού και εμπλουτίστηκε με περαιτέρω ερωτήματα που πηγάζουν από τις κοινωνικές εξελίξεις.

Η δομή του ερωτηματολογίου διακρίνεται σε τέσσερις βασικές ενότητες:

- Κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων,
- Στάσεις και αντιλήψεις για τη σεξουαλική παρενόχληση,
- Έμμεση γνώση ή/και μαρτυρία σεξουαλικής παρενόχλησης και
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για θέματα έμφυλης ισότητας και σεξουαλικής παρενόχλησης.

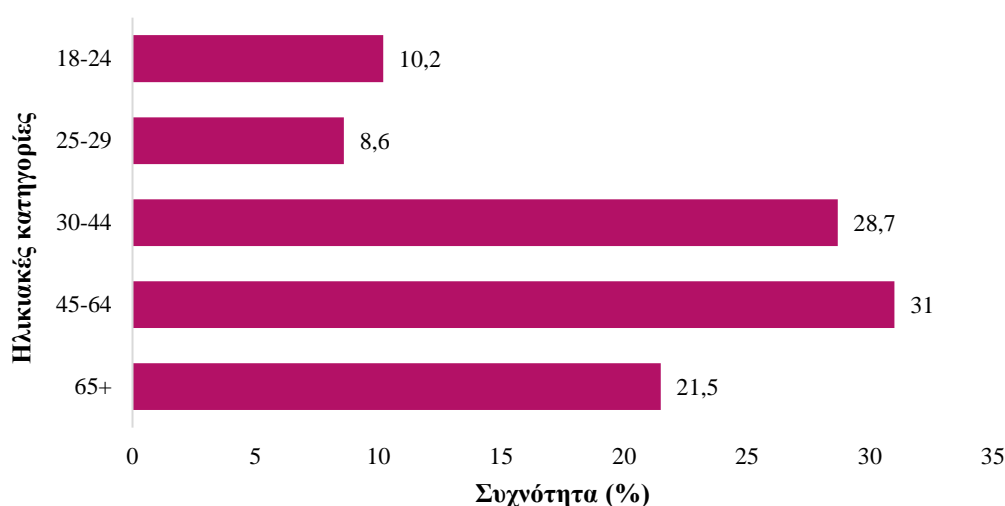
Το ερωτηματολόγιο ήταν δομημένο και ελέγχθηκε για την πληρότητα, τη σαφήνεια των ερωτήσεων και τη συνοχή του. Οι ερωτήσεις ήταν κλειστού τύπου με ένα μικρό αριθμό ερωτήσεων ανοιχτού τύπου, πολλαπλής επιλογής, ερωτήσεις συμφωνίας/διαφωνίας (τύπου Likert) και ερωτήσεις διχοτόμους. Το ερευνητικό εργαλείο ελέγχθηκε πιλοτικά, μέσω της χορήγησής του σε άτομα μη-εμπλεκόμενα στην έρευνα, ώστε να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητά του και να βελτιωθεί η διατύπωση των ερωτήσεων. Τέλος, το ερωτηματολόγιο συνοδευόταν από ένα εισαγωγικό κείμενο με σχετικές πληροφορίες για την έρευνα και τους σκοπούς της και τονιζόταν η τήρηση της εχεμύθειας των πληροφοριών και της χρήσης τους αποκλειστικά για τους σκοπούς της έρευνας, ενώ για κάθε απαραίτητη διευκρίνιση σημειώνονταν πρόσωπο επικοινωνίας με τα στοιχεία της ActionAid.

3. Τα αποτελέσματα της δειγματοληπτικής έρευνας

3.1 Τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων

Στα Διαγράμματα 1-8 παρουσιάζονται τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων.

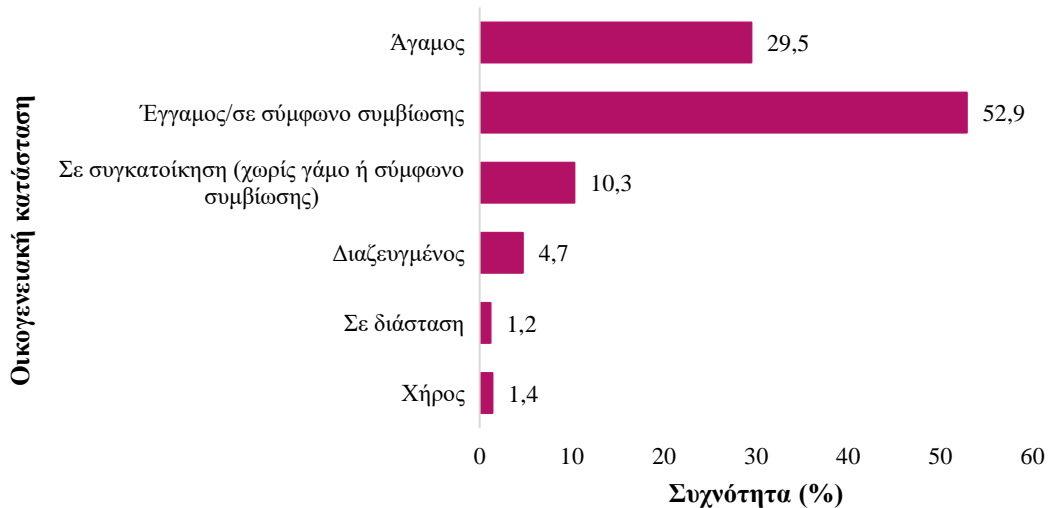
Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζεται η κατανομή συχνοτήτων της ηλικίας.

Διάγραμμα 1. Κατανομή συχνοτήτων ανά ηλικιακή κατηγορία

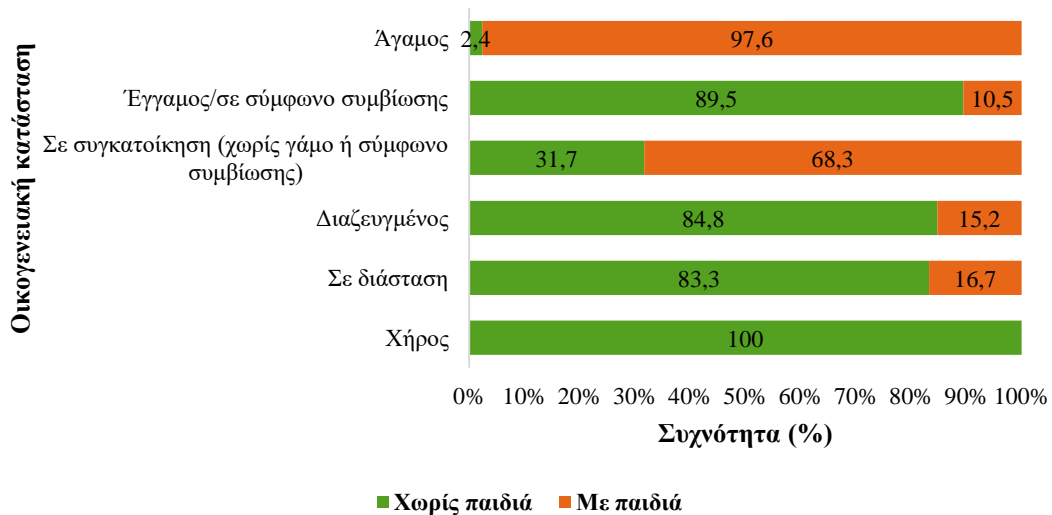
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα (**Διάγραμμα 1**), η πλειονότητα των συμμετεχόντων ήταν ηλικίας από 45 έως 64 ετών (31%) με αμέσως επόμενη εκείνη των 30-44 ετών (28,7%). Συνεπώς, σχεδόν το 60% των συμμετεχόντων ήταν ηλικίας από 30 έως 64 ετών.

Στο Διάγραμμα 2 παρουσιάζεται η κατανομή συχνοτήτων της οικογενειακής κατάστασης.

Διάγραμμα 2. Κατανομή συχνοτήτων οικογενειακή κατάσταση

Όπως φαίνεται (**Διάγραμμα 2**), η πλειονότητα των συμμετεχόντων ανδρών ήταν έγγαμοι ή σε σύμφωνο συμβίωσης (52,6%). (Ας σημειωθεί ότι, το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών (δεν απαντώ) ήταν αμελητέο μόλις 0,3%.) Επιπλέον, το 57,3% των συμμετεχόντων ανδρών έχουν παιδιά ενώ το ποσοστό έγγαμων ή σε σύμφωνο συμβίωσης συμμετεχόντων ανδρών με παιδιά φτάνει το 89,5% (**Διάγραμμα 3**). Το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών (δεν απαντώ) στην ερώτηση αν έχουν ή δεν έχουν παιδιά ήταν 0,8%.

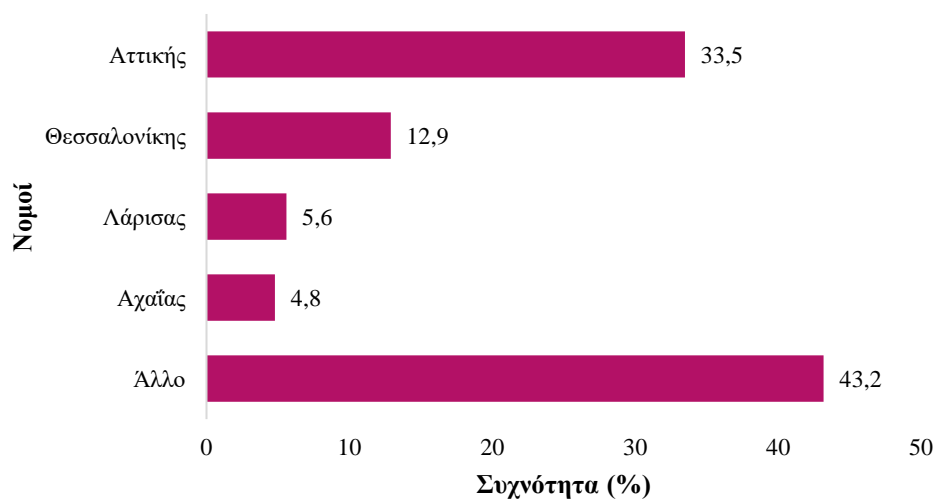
Διάγραμμα 3. Η οικογενειακή κατάσταση όσων έχουν ή δεν έχουν παιδιά

Σχετικά με το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης (**Διάγραμμα 4**), η πλειονότητα των συμμετεχόντων ανδρών έχει ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση (58,9%) με τους περισσότερους να είναι πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ (41,1%). Το αμέσως επόμενο μεγαλύτερο ποσοστό αποτελούν εκείνοι που έχουν ολοκληρώσει το Λύκειο (24%). Το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών (δεν απαντώ) ήταν αμελητέο μόλις 0,4%.

Διάγραμμα 4. Κατανομή συχνοτήτων του επιπέδου εκπαίδευσης

Ως προς το νομό διαμονής/κύριας κατοικίας (**Διάγραμμα 5**), η πλειονότητα των συμμετεχόντων ανδρών διαμένει στους νομούς Αττικής (33,5%), Θεσσαλονίκης (12,9%), Λάρισας (5,6%) και Αχαΐας (4,8%). Τα ποσοστά στους υπόλοιπους νομούς κυμαίνονται από 0,1% (νομοί Άρτας, Γρεβενών, Θεσπρωτίας, Κιλκίς, Λευκάδας, Πρέβεζας, Ρεθύμνου και Φωκίδας) έως 2,9% (νομός Ηρακλείου).

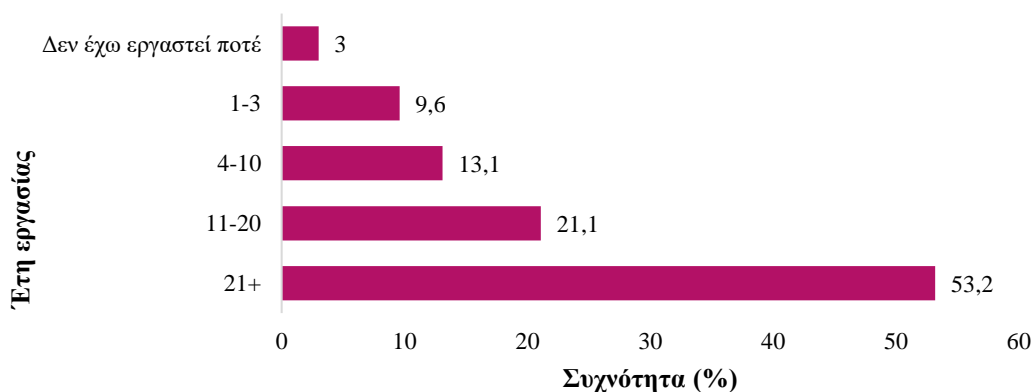
Διάγραμμα 5. Κατανομή συχνοτήτων ανά νομό διαμονής/κύριας κατοικίας

Σχετικά με την κατάσταση απασχόλησης (**Διάγραμμα 6**), η πλειονότητα των συμμετεχόντων ανδρών είναι εργαζόμενοι (66,5%) με τους περισσότερους να είναι μισθωτοί πλήρους απασχόλησης (47,1%). Το αμέσως επόμενο μεγαλύτερο ποσοστό αποτελούν οι συνταξιούχοι (19,9%). Το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών (δεν απαντώ) ήταν αμελητέο μόλις 0,3%.

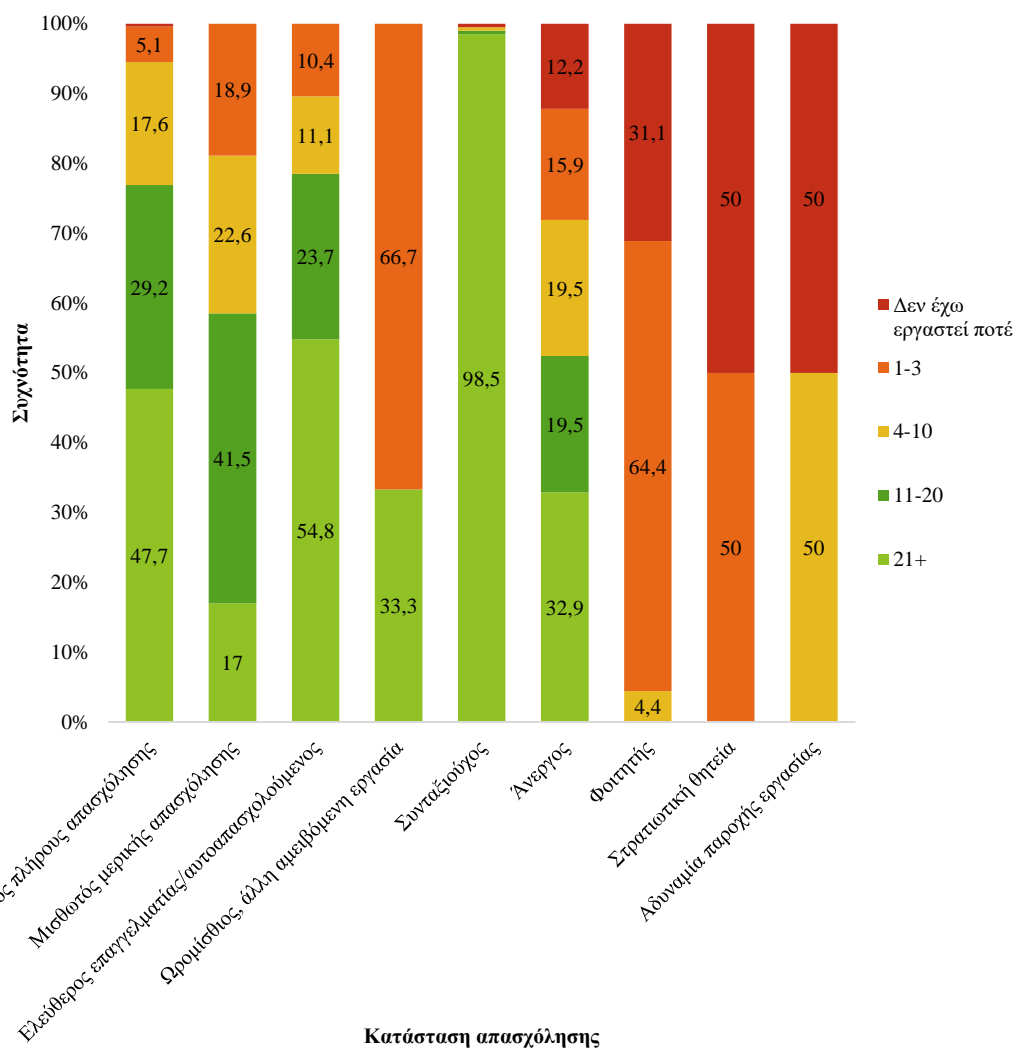

Διάγραμμα 6. Κατανομή συχνοτήτων ανά νομό διαμονής/κύριας κατοικίας

Η συντριπτική πλειονότητα των συμμετεχόντων ανδρών εργάζεται (**Διάγραμμα 7**) πάνω από 10 έτη (74,3%), με τους περισσότερους να εργάζονται πάνω από 21 έτη (53,2%). Το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών (δε γνωρίζω, δεν απαντώ) στην ερώτηση αυτή ήταν 1,3%. Από τους μισθωτούς πλήρους απασχόλησης, που αποτελούν τη μεγαλύτερη κατηγορία του δείγματος, το 47,7% εργάζεται πάνω από 21 έτη (**Διάγραμμα 8**). Το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών ήταν 1,7%.

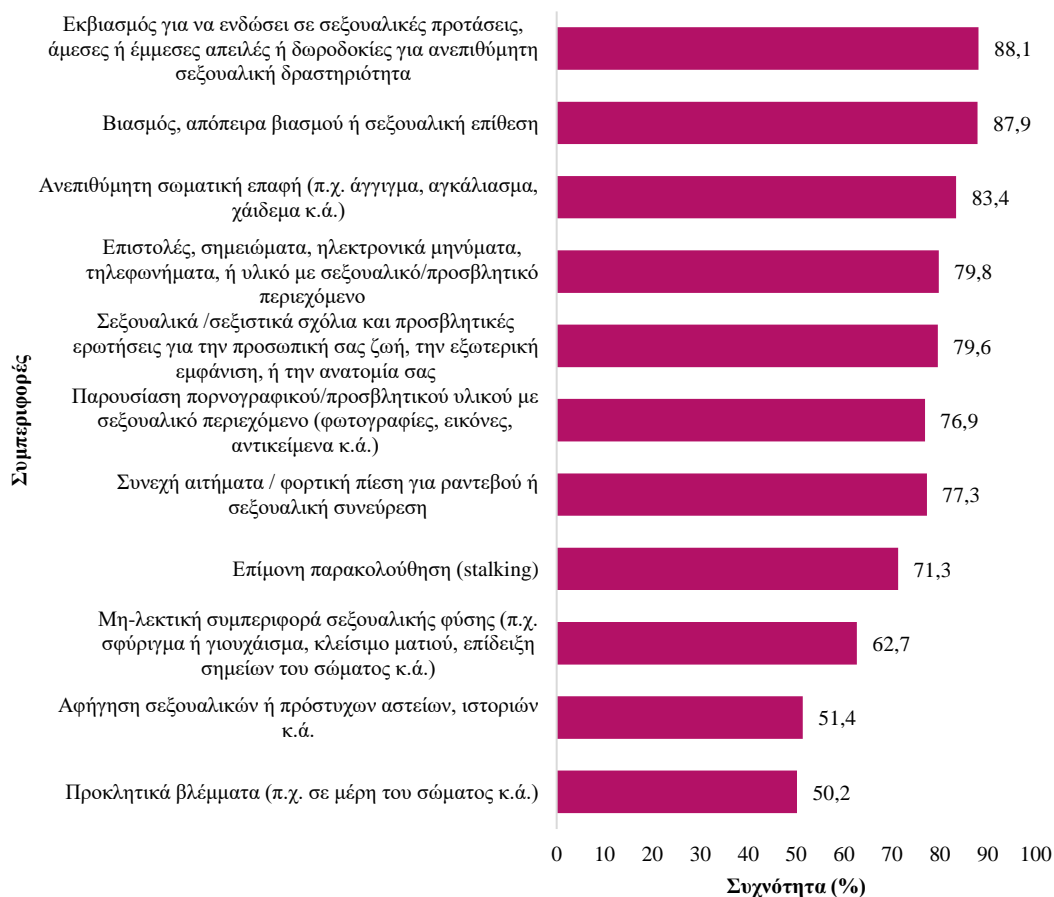
Διάγραμμα 7. Κατανομή συχνοτήτων ανά κατηγορία ετών εργασίας

Διάγραμμα 8. Έτη εργασίας σύμφωνα με την κατάσταση απασχόλησης

3.2 Στάσεις και αντιλήψεις για τη σεξουαλική παρενόχληση

Στην ερώτηση σχετικά με το ποιες συμπεριφορές αναγνωρίζουν ως σεξουαλική παρενόχληση, οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Οι συμπεριφορές που συγκέντρωσαν τη μεγαλύτερη συχνότητα απαντήσεων (**Διάγραμμα 9**) ήταν ο εκβιασμός για να ενδώσει σε σεξουαλικές προτάσεις, οι άμεσες ή έμμεσες απειλές ή δωροδοκίες για ανεπιθύμητη σεξουαλική δραστηριότητα (88,1%), ο βιασμός, η απόπειρα βιασμού ή η σεξουαλική επίθεση (87,9%) και η ανεπιθύμητη σωματική επαφή (83,4%). Να σημειωθεί ότι οι συμπεριφορές που συγκέντρωσαν τη μικρότερη συχνότητα ήταν τα προκλητικά βλέμματα (50,2%) και η αφήγηση σεξουαλικών ή πρόστυχων αστείων, ιστοριών κ.ά (51,4%). Επίσης, 0,5% των ερωτωμένων δεν αναγνωρίζουν καμία από τις συμπεριφορές που καταγράφονται στο ερωτηματολόγιο ως σεξουαλική παρενόχληση ενώ 37,4% αναγνωρίζουν όλες τις συμπεριφορές. Το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών (δε γνωρίζω, δεν απαντώ) ήταν 0,6%.

Διάγραμμα 9. Κατανομή συχνοτήτων ανά συμπεριφορά που αναγνωρίζεται ως σεξουαλική παρενόχληση

Στη συνέχεια, διασταυρώθηκαν οι συμπεριφορές που αναγνωρίζουν οι αποκρινόμενοι ως σεξουαλική παρενόχληση με τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά προκειμένου να διαπιστωθεί το «προφίλ» τους ανά συμπεριφορά (Πίνακας 1).

Οι συμπεριφορές της ανεπιθύμητης σωματικής επαφής και της επίμονης παρακολούθησης αναγνωρίζονται κυρίως από εκείνους με τόπο διαμονής το νομό Αττικής. Η συμπεριφορά των προκλητικών βλέμμάτων αναγνωρίζεται κυρίως από έγγαμους με παιδιά που διαμένουν στο νομό Αττικής. Η αφήγηση σεξουαλικών ή πρόστυχων αστείων, ιστοριών κ.ά. αναγνωρίζεται κυρίως από έγγαμους με παιδιά, ηλικίας 45-64 ετών, που διαμένουν στο νομό Αττικής και είναι μισθωτοί πλήρους απασχόλησης με περισσότερα από 10 έτη εργασιακής εμπειρίας. Τα σεξουαλικά/σεξιστικά σχόλια και προσβλητικές ερωτήσεις για την προσωπική ζωή, την εξωτερική εμφάνιση, ή την ανατομία αναγνωρίζονται κυρίως από έγγαμους με παιδιά, που διαμένουν στο νομό Αττικής, είναι μισθωτοί πλήρους απασχόλησης και έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η μη-λεκτική συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης αναγνωρίζεται κυρίως από εκείνους που διαμένουν στο νομό Αττικής και έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η παρουσίαση πορνογραφικού/προσβλητικού υλικού με σεξουαλικό περιεχόμενο αναγνωρίζεται κυρίως από έγγαμους με παιδιά, ηλικίας 45-64 ετών, που διαμένουν στο νομό Αττικής, είναι μισθωτοί πλήρους απασχόλησης και έχουν ολοκληρώσει την

τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι επιστολές, τα σημειώματα, τα ηλεκτρονικά μηνύματα, τα τηλεφωνήματα, ή υλικό με σεξουαλικό/προσβλητικό περιεχόμενο αναγνωρίζονται κυρίως από έγγαμους με παιδιά, ηλικίας 45-64 ετών, που διαμένουν στο νομό Αττικής, είναι μισθωτοί πλήρους απασχόλησης με περισσότερα από 10 έτη εμπειρίας και έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ο εκβιασμός για να ενδώσει σε σεξουαλικές προτάσεις, άμεσες ή έμμεσες απειλές ή δωροδοκίες για ανεπιθύμητη σεξουαλική δραστηριότητα αναγνωρίζεται κυρίως από εκείνους που διαμένουν στο νομό Αττικής, έχουν περισσότερα από 10 έτη εργασίας και έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τέλος, η συμπεριφορά ως προς τα συνεχή αιτήματα ή τη φορτική πίεση για ραντεβού ή σεξουαλική συνέντευξη αναγνωρίζεται κυρίως από έγγαμους με παιδιά, ηλικίας 45-64 ετών, που διαμένουν στο νομό Αττικής και είναι μισθωτοί πλήρους απασχόλησης με περισσότερα από 10 έτη εμπειρίας.

Πίνακας 1. Οι συμπεριφορές που αναγνωρίζονται ως σεξουαλική παρενόχληση σύμφωνα με το δημογραφικό και κοινωνικό «προφίλ»

Συμπεριφορές	Χαρακτηριστικά						
	45-64	Έγγαμος	Με παιδιά	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	Νομός Αττικής	Μισθωτός πλήρους απασχόλησης	>10 έτη εργασίας
Ανεπιθύμητη σωματική επαφή (π.χ. άγγιγμα, αγκάλιασμα, χάιδεμα, κ.ά.)					√		
Προκλητικά βλέμματα (π.χ. σε μέρη του σώματος κ.ά.)		√	√		√		
Αφήγηση σεξουαλικών ή πρόστυχων αστείων, ιστοριών κ.ά.	√	√	√		√	√	√
Σεξουαλικά /σεξιστικά σχόλια και προσβλητικές ερωτήσεις για την προσωπική σας ζωή, την εξωτερική εμφάνιση, ή την ανατομία σας		√	√	√	√	√	
Μη-λεκτική συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης (π.χ. σφύριγμα ή γιουχάισμα, κλείσιμο ματιού, επίδειξη σημείων του σώματος κ.ά.)				√	√		
Παρουσίαση πορνογραφικού/προσβλητικού υλικού με σεξουαλικό περιεχόμενο (φωτογραφίες, εικόνες, αντικείμενα κ.ά.)	√	√	√	√	√	√	
Επιστολές, σημειώματα, ηλεκτρονικά μηνύματα, τηλεφωνήματα, ή υλικό με σεξουαλικό/προσβλητικό περιεχόμενο	√	√	√	√	√	√	√
Εκβιασμός για να ενδώσει σε σεξουαλικές προτάσεις, άμεσες ή έμμεσες απειλές ή δωροδοκίες για ανεπιθύμητη σεξουαλική δραστηριότητα				√	√		√
Συνεχή αιτήματα / φορτική πίεση για ραντεβού ή σεξουαλική συνέντευξη	√	√	√		√	√	√
Επίμονη παρακολούθηση (stalking)					√		

Σημείωση: $p < 0,05$.

Ακολούθησε μια σειρά από ερωτήσεις συμφωνίας ή διαφωνίας σχετικά με στάσεις και αντιλήψεις για τη σεξουαλική παρενόχληση. Σύμφωνα με τον **Πίνακα 2**, η πλειονότητα των ανδρών **συμφωνεί απόλυτα** με το ότι η σεξουαλική παρενόχληση κατά των γυναικών είναι θέμα καταπίεσης στον εργασιακό χώρο (36,9%), με το ότι η σεξουαλική παρενόχληση μειώνει τις γυναίκες (43,5%), με το ότι το όριο μεταξύ φλερτ και σεξουαλικής παρενόχλησης είναι απόλυτα ξεκάθαρο στο μυαλό τους (49,1%) και με το ότι θα έπρεπε να υπάρχουν πολιτικές αντιμετώπισης για τη σεξουαλική παρενόχληση από τη διοίκηση ενός εργασιακού χώρου (52%). Η πλειονότητα των συμμετεχόντων **μάλλον συμφωνεί** με το ότι συχνά, οι γυναίκες δε μιλάνε γιατί φοβούνται ότι θα χάσουν τη δουλειά τους (48,5%). **Ουδέτερη στάση προς τη συμφωνία** δήλωσε η πλειονότητα των ανδρών σχετικά με το ότι τα επαναλαμβανόμενα κομπλιμέντα ακόμα κι αν δεν αρέσουν στη γυναίκα δε συνιστούν σεξουαλική παρενόχληση (ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ = 27,4%, μάλλον συμφωνώ = 26,9%). Η πλειονότητα των ανδρών **διαφωνεί απόλυτα** με το ότι η σεξουαλική παρενόχληση είναι φυσιολογικό φαινόμενο όταν άνδρες και γυναίκες εργάζονται μαζί (47,5%) και ότι θα μπορούσε να αποφευχθεί εάν η γυναίκα δεν είχε προκαλέσει (36,6%), με το αν μια γυναίκα δεν κάνει καταγγελία για σεξουαλική παρενόχληση, τότε δεν ήταν τόσο σοβαρό αυτό που της συνέβη (37,1%) και με το αν μια γυναίκα καθυστερήσει να μιλήσει για τη σεξουαλική παρενόχληση που υπέστη, τότε δεν ήταν τόσο σοβαρό αυτό που της συνέβη (39,2%). Η πλειονότητα των ανδρών **μάλλον διαφωνεί** με το ότι η σεξουαλική παρενόχληση συμβαίνει σπάνια, μόνον από διεστραμμένους άνδρες (36,1%), με το ότι αυτό που θεωρείται ως σεξουαλική παρενόχληση είναι συνήθως ένα απλό φλερτ (34%), με το ότι η σεξουαλική παρενόχληση είναι σπάνιο φαινόμενο στους εργασιακούς χώρους (37,5%), με το ότι συχνά, οι καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση γίνονται για να αποζημιωθεί υλικά η γυναίκα (31,2%), με το ότι οι γυναίκες δεν απολύονται από τη δουλειά τους όταν καταγγέλλουν σεξουαλική παρενόχληση (28,8%), με το ότι σχεδόν όλες οι περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης θα τελείωναν αν η γυναίκα απλώς έλεγε στον άνδρα να σταματήσει (33%) και με το ότι οι γυναίκες που αναφέρουν σεξουαλική παρενόχληση συνήθως υπερβάλουν (34,1%). Τέλος, η πλειονότητα των συμμετεχόντων δηλώνει **ουδέτερη στάση με τάση προς τη διαφωνία** σχετικά με το ότι οι γυναίκες δεν πρέπει να προσβάλλονται τόσο εύκολα όταν κάποιος τους δείχνει ερωτικό ενδιαφέρον στη δουλειά (ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ = 33,1%, μάλλον διαφωνώ = 23%), με το ότι συχνά, οι καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση είναι ψευδείς (ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ = 38,5%, μάλλον διαφωνώ = 33,3%), με το ότι συχνά, οι γυναίκες κατηγορούν τον προϊστάμενό τους για σεξουαλική παρενόχληση, όταν δεν έχουν επαγγελματική ανέλιξη (ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ = 35,4%, μάλλον διαφωνώ = 28,7%) και με το ότι οι άνδρες συνήθως δε σκοπεύουν να επιβληθούν σεξουαλικά σε μια γυναίκα, αλλά μερικές φορές παρασύρονται (ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ = 30,6%, μάλλον διαφωνώ = 27,2%).

Πίνακας 2. Κατανομές συχνοτήτων ερωτήσεων σχετικά με στάσεις και αντιλήψεις για τη σεξουαλική παρενόχληση

Ερώτηση-μονάδα	Σχετική συχνότητα (%)					ΔΓ/ΔΑ
	1	2	3	4	5	
Η σεξουαλική παρενόχληση είναι φυσιολογικό φαινόμενο όταν άνδρες και γυναίκες εργάζονται μαζί	1,8	10,7	17,1	21,8	47,5	1,1
Η σεξουαλική παρενόχληση συμβαίνει σπάνια, μόνον από διεστραμμένους άνδρες	5,7	15,2	21,9	36,1	19,2	1,9
Η σεξουαλική παρενόχληση κατά των γυναικών είναι ένα θέμα καταπίεσης στον εργασιακό χώρο	36,9	36,9	14,3	7,3	2,5	2,1
Αυτό που θεωρείται ως σεξουαλική παρενόχληση είναι συνήθως ένα απλό φλερτ	2,8	11,1	26,1	34,0	24,5	1,6
Συχνά, οι γυναίκες δεν μιλάνε γιατί φοβούνται ότι θα χάσουν τη δουλειά τους	37,1	48,5	8,8	2,8	1,3	1,5
Η σεξουαλική παρενόχληση μειώνει τις γυναίκες	43,5	26,5	14,3	8,7	4,5	2,5
Η σεξουαλική παρενόχληση είναι σπάνιο φαινόμενο στους εργασιακούς χώρους	1,4	6,8	18,9	37,5	32,6	3,0
Η σεξουαλική παρενόχληση θα μπορούσε να αποφευχθεί, εάν η γυναίκα δεν είχε προκαλέσει	4,3	10,5	22,6	24,8	36,6	1,3
Το όριο μεταξύ φλερτ και σεξουαλικής παρενόχλησης είναι απόλυτα ξεκάθαρο στο μυαλό μου	49,1	30,0	11,9	7,1	1,2	0,7
Θα έπρεπε να υπάρχουν πολιτικές αντιμετώπισης για τη σεξουαλική παρενόχληση από τη διοίκηση ενός εργασιακού χώρου	52,0	35,6	9,2	1,6	0,4	1,2
Συχνά, οι καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση γίνονται για να αποζημιωθεί υλικά η γυναίκα	4,5	12,4	29,6	31,2	17,9	4,4
Οι γυναίκες δεν απολύονται από τη δουλειά τους, όταν καταγγέλλουν σεξουαλική παρενόχληση	7,8	12,7	26,2	28,8	15,4	9,1
Σχεδόν όλες οι περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης θα τελείωναν, αν η γυναίκα απλώς έλεγε στον άνδρα να σταματήσει	6,0	15,4	21,1	33,0	23,2	1,4
Οι γυναίκες δεν πρέπει να προσβάλλονται τόσο εύκολα όταν κάποιος τους δείχνει ερωτικό ενδιαφέρον στη δουλειά	6,0	20,9	33,1	23,0	15,8	1,1
Συχνά, οι καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση είναι ψευδείς	2,9	9,7	38,5	33,3	11,4	4,1
Συχνά, οι γυναίκες κατηγορούν τον προϊστάμενό τους για σεξουαλική παρενόχληση, όταν δεν έχουν επαγγελματική ανέλιξη	4,1	12,2	35,4	28,7	12,6	7,0
Οι άνδρες συνήθως δεν σκοπεύουν να επιβληθούν σεξουαλικά σε μια γυναίκα, αλλά μερικές φορές παρασύρονται	3,1	17,8	30,6	27,2	18,4	2,9
Οι γυναίκες που αναφέρουν σεξουαλική παρενόχληση συνήθως υπερβάλουν	1,6	10,7	32,3	34,1	18,5	2,8
Αν μια γυναίκα δεν κάνει καταγγελία για σεξουαλική παρενόχληση, τότε δεν ήταν τόσο σοβαρό αυτό που της συνέβη	3,9	8,8	16,4	32,5	37,1	1,3
Αν μια γυναίκα καθυστερήσει να μιλήσει για τη σεξουαλική παρενόχληση που υπέστη, τότε δεν ήταν τόσο σοβαρό αυτό που της συνέβη	3,1	8,5	16,0	32,0	39,2	1,3
Τα επαναλαμβανόμενα κομπλιμέντα ακόμα κι αν δεν αρέσουν στη γυναίκα δεν συνιστούν σεξουαλική παρενόχληση	9,3	26,9	27,4	22,9	11,9	1,6

Σημείωση: N = 1.009. ΔΓ/ΔΑ = δε γνωρίζω/δεν απαντώ.

Οι τιμές των ερωτήσεων-μονάδων ορίστηκαν ως εξής: 1 = Συμφωνώ απόλυτα, 2 = Μάλλον συμφωνώ, 3 = Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ, 4 = Μάλλον διαφωνώ, 5 = Διαφωνώ απόλυτα.

3.3 Έμμεση γνώση ή/και μαρτυρία σεξουαλικής παρενόχλησης

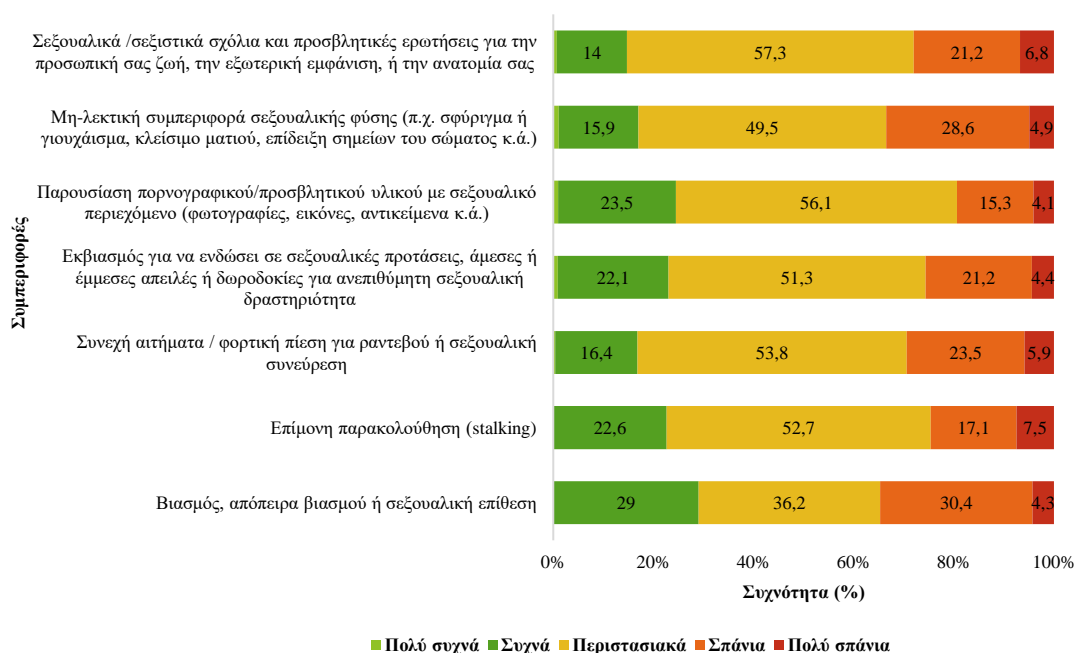
Στην ερώτηση σχετικά με το αν τους έχει πει ποτέ κάποια γνωστή τους ότι έχει υποστεί ορισμένες από τις συμπεριφορές που αναγνωρίζονται ως σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας της, οι συμμετέχοντες είχαν επίσης τη δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Οι συμπεριφορές που συγκέντρωσαν τη μεγαλύτερη συχνότητα απαντήσεων (**Διάγραμμα 10**) ήταν η ανεπιθύμητη σωματική επαφή (34,2%), τα προκλητικά βλέμματα (33,2%), τα σεξουαλικά/σεξιστικά σχόλια και οι προσβλητικές ερωτήσεις για την προσωπική τους ζωή, την εξωτερική εμφάνιση ή την ανατομία τους (31,2%) και η αφήγηση σεξουαλικών ή πρόστυχων αστείων, ιστοριών κ.ά. (28,9%). Οι συμπεριφορές που συγκέντρωσαν τη μικρότερη συχνότητα ήταν ο βιασμός, η απόπειρα βιασμού ή η σεξουαλική επίθεση (7,3%), η παρουσίαση πορνογραφικού/προσβλητικού υλικού με σεξουαλικό περιεχόμενο (10,1%) και ο εκβιασμός για να ενδώσει σε σεξουαλικές προτάσεις, άμεσες ή έμμεσες απειλές ή δωροδοκίες για ανεπιθύμητη σεξουαλική δραστηριότητα (11,8%). Το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών (δε γνωρίζω, δεν απαντώ) ήταν 9,9%.

Διάγραμμα 10. Κατανομή συχνοτήτων ανά συμπεριφορά που έχουν ακούσει από γνωστή τους ότι έχει υποστεί στο χώρο εργασίας της

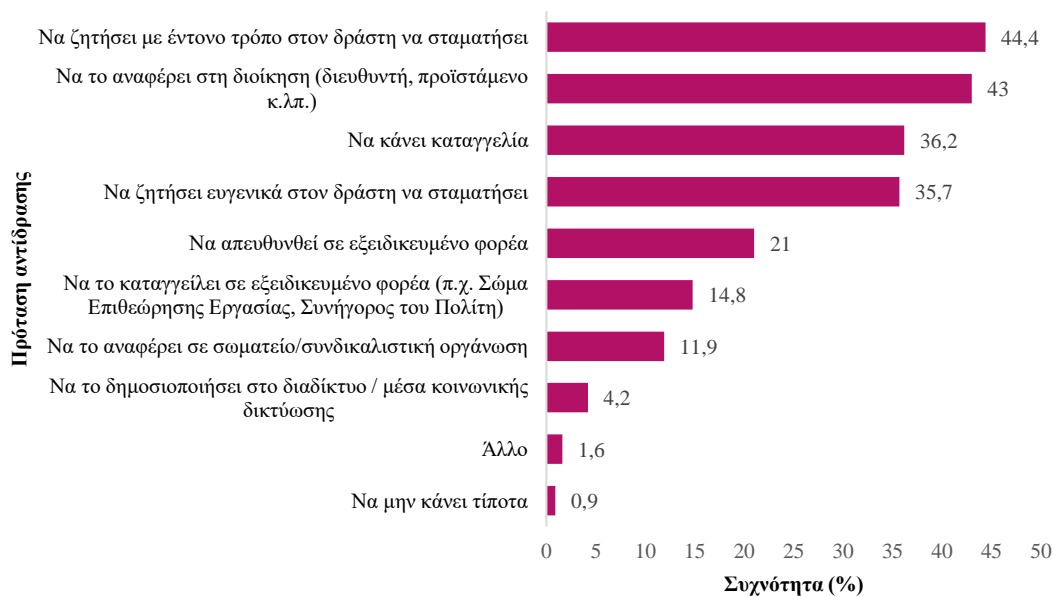
Οι συμπεριφορές αυτές διασταυρώθηκαν με τη συχνότητα που έχουν ακούσει οι συμμετέχοντες αντίστοιχα περιστατικά από το «πολύ συχνά» μέχρι το «πολύ σπάνια» (**Διάγραμμα 11**). Η μεγαλύτερη συχνότητα σε όλες τις συμπεριφορές εντοπίζεται στην κατηγορία απόκρισης «περιστασιακά» σε ποσοστά που κυμαίνονται από 36,2-57,3%. Να σημειωθεί ότι μεγαλύτερα ποσοστά στην κατηγορία απόκρισης «συχνά» εντοπίζονται στο βιασμό, στην απόπειρα βιασμού ή

τη σεξουαλική επίθεση (29%), την παρουσίαση πορνογραφικού/προσβλητικού υλικού με σεξουαλικό περιεχόμενο (23,5%), την επίμονη παρακολούθηση (22,6%) και τον εκβιασμό για να ενδώσει σε σεξουαλικές προτάσεις, άμεσες ή έμμεσες απειλές ή δωροδοκίες για ανεπιθύμητη σεξουαλική δραστηριότητα (22,1%). Ωστόσο, οι ελλείπουσες τιμές παρουσιάζουν αυξημένα ποσοστά που κυμαίνονται από 39,7-39,9%, καθώς οι διασταυρώσεις μεταβλητών απαιτούν πλήρως ορισμένα διανύσματα και στην ερώτηση σχετικά με τη συχνότητα που έχουν ακούσει για περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης, πέρα από τα δε γνωρίζω (1,1%), δεν απαντώ (0,3%), πολλοί από τους ερωτώμενους προσπέρασαν την ερώτηση με αποτέλεσμα οι ελλείπουσες τιμές από «κενές» απαντήσεις να φτάνουν το 38,5%.

Διάγραμμα 11. Η συχνότητα των περιστατικών σύμφωνα με τη συμπεριφορά που έχουν ακούσει από γνωστή τους ότι έχει υποστεί στο χώρο εργασίας της

Όσοι δήλωσαν ότι έχουν ακούσει για αντίστοιχα περιστατικά, κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερώτηση σχετικά με το πώς πρότειναν στη γνωστή τους να αντιδράσει (**Διάγραμμα 12**). Οι προτάσεις που συγκέντρωσαν τη μεγαλύτερη συχνότητα ήταν το να ζητήσει με έντονο τρόπο στο δράστη να σταματήσει (44,4%), να το αναφέρει στη διοίκηση (43%), να κάνει καταγγελία (36,2%) και να ζητήσει ευγενικά στο δράστη να σταματήσει (35,7%). Οι προτάσεις με τη μικρότερη συχνότητα ήταν το να μην κάνει τίποτα (0,9%) και το να το δημοσιοποιήσει στο διαδίκτυο/μέσα κοινωνικής δικτύωσης (4,2%). Στην παρούσα ερώτηση δόθηκε η δυνατότητα ανοικτής απάντησης με κατηγορία απόκρισης «άλλο», η οποία συγκέντρωσε μόλις 10 απαντήσεις που δε προσφέρουν αξιοποιήσιμο υλικό προς περαιτέρω σχολιασμό. Παράλληλα, οι ελλείπουσες τιμές και σε αυτή την ερώτηση παρουσιάζουν αυξημένα ποσοστά καθώς φτάνουν το 39,1% (δε γνωρίζω = 0,4%, δεν απαντώ = 0,3% και 38,4% κενά).

Διάγραμμα 12. Κατανομές συχνοτήτων των προτάσεων αντίδρασης προς γυναίκες που έχουν υποστεί συμπεριφορές σεξουαλικής παρενόχλησης

Ακολούθως, διασταυρώθηκαν οι παραπάνω προτάσεις αντίδρασης με τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά προκειμένου να διαπιστωθεί το «προφίλ» των αποκρινόμενων ανά πρόταση αντίδρασης (**Πίνακας 3**). Όσοι πρότειναν να ζητήσει ευγενικά στο δράστη να σταματήσει είναι κυρίως έγγαμοι με παιδιά, 45-64 ετών που διαμένουν στο νομό Αττικής. Όσοι πρότειναν να κάνει καταγγελία είναι κυρίως έγγαμοι με παιδιά, 30-44 ετών που διαμένουν στο νομό Αττικής και έχουν περισσότερα από 10 έτη εργασιακής εμπειρίας. Όσοι πρότειναν να απευθυνθεί σε εξειδικευμένο φορέα είναι κυρίως άτεκνοι ηλικίας 30-44 ετών. Όσοι πρότειναν να το δημοσιοποιήσει στο διαδίκτυο/μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι κυρίως άτεκνοι ηλικίας 30-44 ετών, μισθωτοί πλήρους απασχόλησης που έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Όσοι πρότειναν να το αναφέρει σε σωματείο/συνδικαλιστική οργάνωση είναι κυρίως ηλικίας 65+ ετών, με παιδιά, συνταξιούχοι με περισσότερα από 10 έτη εργασιακής εμπειρίας, που διαμένουν στο νομό Αττικής και έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τέλος, όσοι πρότειναν να μην κάνει τίποτα, διαμένουν κυρίως στο νομό Αττικής. Να επισημανθεί ότι οι ελλείπουσες τιμές κυμαίνονταν από 38,3-40,2%.

Στην ερώτηση σχετικά με το αν έχουν υπάρξει μάρτυρες σε ορισμένες από τις συμπεριφορές που αναγνωρίζονται ως σεξουαλική παρενόχληση σε κάποια γυναίκα στο χώρο εργασίας της, δόθηκε επίσης τη δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων. Οι συμπεριφορές στις οποίες υπήρξαν μάρτυρες και συνεπώς συγκέντρωσαν τη μεγαλύτερη συχνότητα απαντήσεων (**Διάγραμμα 13**) ήταν τα προκλητικά βλέμματα (21,3%), η αφήγηση σεξουαλικών ή πρόστυχων αστείων, ιστοριών κ.ά. (15,8%), τα σεξουαλικά/σεξιστικά σχόλια και οι προσβλητικές ερωτήσεις για την προσωπική τους ζωή, την εξωτερική εμφάνιση ή την ανατομία τους (14,5%) και η ανεπιθύμητη σωματική επαφή (13,6%). Οι συμπεριφορές που συγκέντρωσαν τη μικρότερη συχνότητα ήταν ο βιασμός, η απόπειρα βιασμού ή η σεξουαλική επίθεση (1,8%), ο εκβιασμός για να ενδώσει σε σεξουαλικές προτάσεις, άμεσες ή έμμεσες απειλές ή δωροδοκίες για ανεπιθύμητη σεξουαλική δραστηριότητα (2,3%) και η παρουσίαση

πορνογραφικού/προσβλητικού υλικού με σεξουαλικό περιεχόμενο (4,9%). Το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών (δε γνωρίζω, δεν απαντώ) ήταν 7%.

Πίνακας 3. Οι προτάσεις αντίδρασης προς γυναίκες που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση σύμφωνα με το δημογραφικό και κοινωνικό «προφίλ»

Χαρακτηριστικά	Πρόταση αντίδρασης					
	Να ζητήσει ευγενικά στον δράστη να σταματήσει	Να κάνει καταγγελία	Να απευθυνθεί σε εξειδικευμένο φορέα	Να το δημοσιοποιήσει στο διαδίκτυο/μέσα κοινωνικής δικτύωσης	Να το αναφέρει σε σωματείο/συνδικαλιστική οργάνωση	Να μην κάνει τίποτα
30-44		√	√	√		
45-64	√					
65+					√	
Έγγαμος	√	√				
Με παιδιά	√	√			√	
Χωρίς παιδιά			√	√		
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση				√		
Τριτοβάθμια εκπαίδευση					√	
Νομός Αττικής	√	√			√	√
Μισθωτός πλήρους απασχόλησης				√		
Συνταξιούχος					√	
>10 έτη εργασίας		√			√	

Σημείωση: $p < 0,05$

Διάγραμμα 13. Κατανομή συχνοτήτων ανά συμπεριφορά όπου έχουν υπάρξει μάρτυρες σε συμπεριφορές σεξουαλικής παρενόχλησης προς κάποια γυναίκα

Όσοι δήλωσαν ότι έχουν υπάρξει μάρτυρες σε αντίστοιχα περιστατικά, κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερώτηση σχετικά με το πώς αντέδρασαν (**Διάγραμμα 14**). Οι προτάσεις που συγκέντρωσαν τη μεγαλύτερη συχνότητα ήταν το ότι ζήτησε ευγενικά στο δράστη να σταματήσει (35,5%) και το ότι ζήτησε με έντονο τρόπο στο δράστη να σταματήσει (32,5%). Οι προτάσεις με τη μικρότερη συχνότητα ήταν το ότι το κατήγγειλε σε εξειδικευμένο φορέα (2,3%), το ότι το ανέφερε στο σωματείο/συνδικαλιστική οργάνωση (3,4%) και το ότι πρότεινε στο θύμα να το δημοσιοποιήσει στο διαδίκτυο/μέσα κοινωνικής δικτύωσης (4%). Ωστόσο, τα αποτελέσματα αυτά είναι μόνο ενδεικτικά καθώς οι ελλείπουσες τιμές ήταν ιδιαίτερα αυξημένες φτάνοντας το 61,6%. Παρατηρήθηκε ότι οι περισσότεροι από τους ερωτώμενους προσπέρασαν την ερώτηση με αποτέλεσμα οι ελλείπουσες τιμές από «κενές» απαντήσεις να φτάνουν το 60,6%

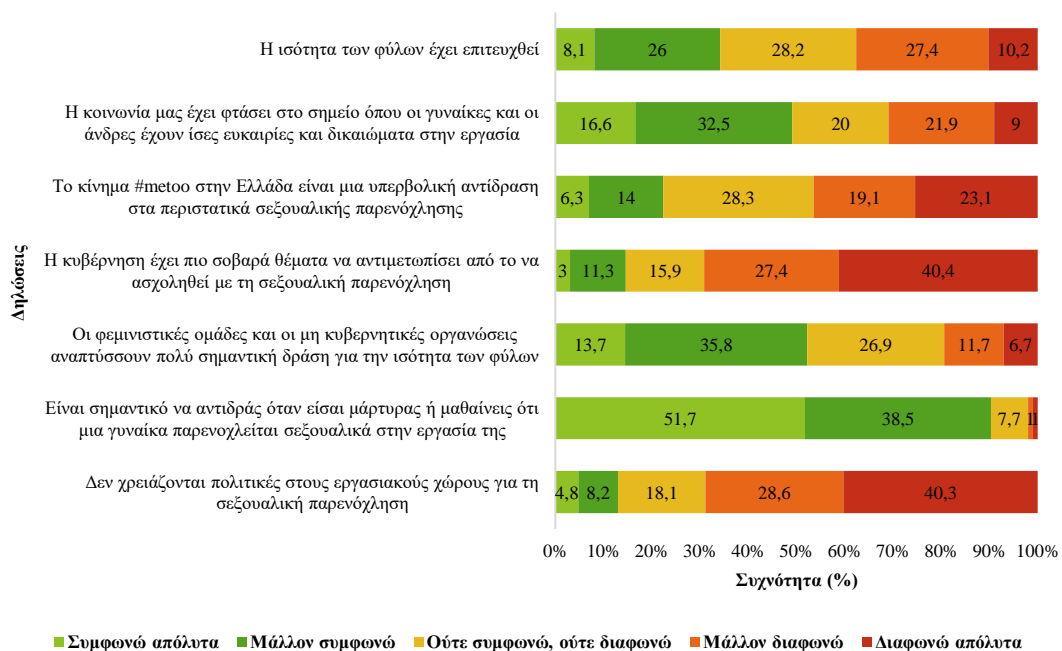

Διάγραμμα 14. Κατανομές συχνοτήτων των αντιδράσεων όντες μάρτυρες σε συμπεριφορές σεξουαλικής παρενόχλησης που έχουν ασκηθεί σε γυναίκες

3.4 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για θέματα έμφυλης ισότητας και σεξουαλικής παρενόχλησης

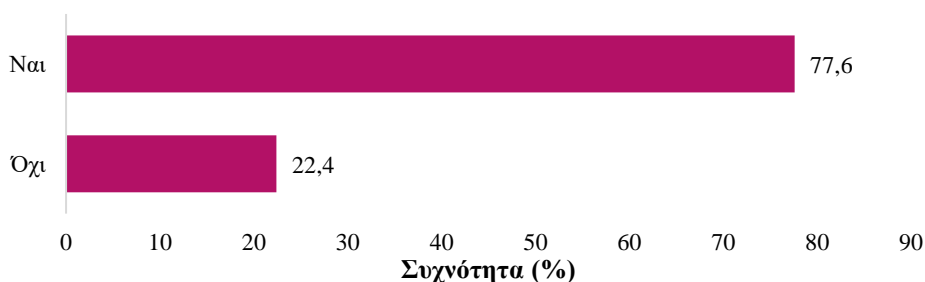
Η τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου ξεκινά με μια σειρά από ερωτήσεις συμφωνίας ή διαφωνίας σχετικά την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση για θέματα έμφυλης ισότητας και σεξουαλικής παρενόχλησης. Σύμφωνα με το **Διάγραμμα 15**, η πλειονότητα των ανδρών **συμφωνεί απόλυτα** στο ότι είναι σημαντικό να αντιδράς όταν είσαι μάρτυρας ή μαθαίνεις ότι μια γυναίκα παρενοχλείται σεξουαλικά στην εργασία της (51,7%). Η πλειονότητα **μάλλον συμφωνεί** με το ότι οι φεμινιστικές ομάδες και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις αναπτύσσουν πολύ σημαντική δράση για την ισότητα των φύλων (35,8%) και με το ότι η κοινωνία μας έχει φτάσει στο σημείο, όπου οι γυναίκες και οι άνδρες έχουν

ίσες ευκαιρίες και δικαιώματα στην εργασία (32,5%). Η πλειονότητα **διαφωνεί απόλυτα** με το ότι δε χρειάζονται πολιτικές στους εργασιακούς χώρους για τη σεξουαλική παρενόχληση (40,3%) και με το ότι η κυβέρνηση έχει πιο σοβαρά θέματα να αντιμετωπίσει από το να ασχοληθεί με τη σεξουαλική παρενόχληση (40,4%). Τέλος, **ουδέτερη στάση με τάση προς τη διαφωνία** παρατηρείται στην πλειονότητα των απαντήσεων σχετικά με το ότι το κίνημα #metoo στην Ελλάδα είναι μια υπερβολική αντίδραση στα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης (23,1%). Η ισότητα των φύλων έχει επιτευχθεί (ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ = 28,3%, διαφωνώ απόλυτα = 23,1%) και με το ότι η ισότητα των φύλων έχει επιτευχθεί (ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ = 28,2%, μάλλον διαφωνώ = 27,4%). Οι ελλείπουσες τιμές κυμαίνονταν από 1,1-9,2%.

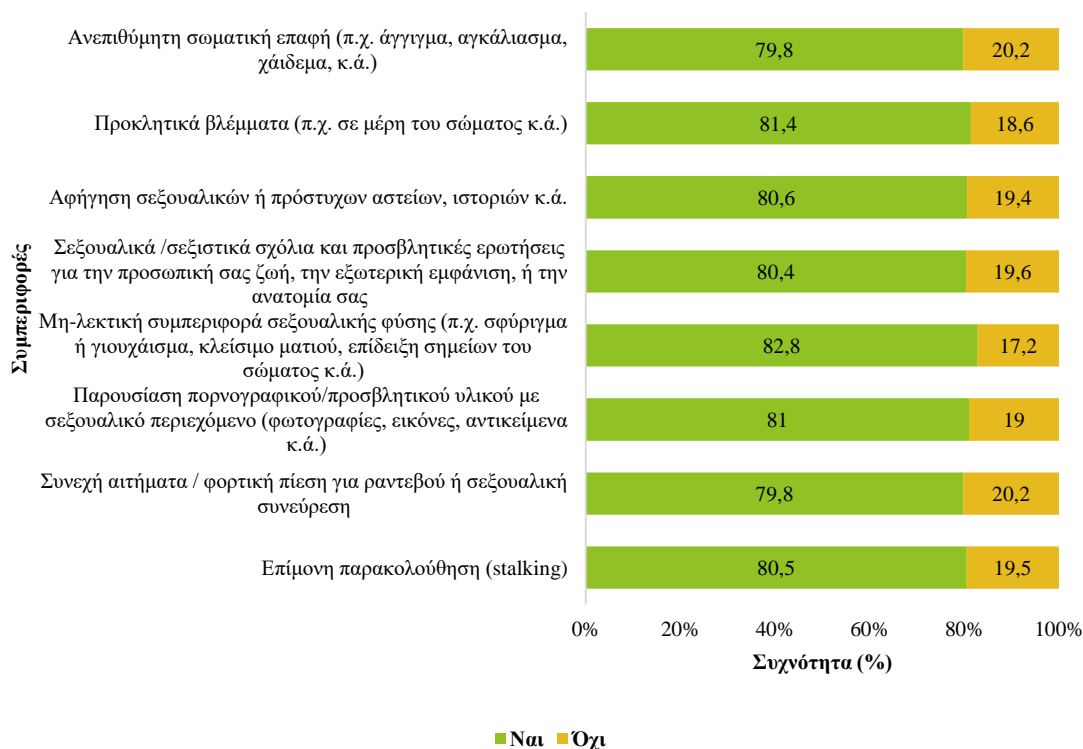
Διάγραμμα 15. Κατανομή συχνοτήτων δηλώσεων σχετικά με ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για θέματα έμφυλης ισότητας και σεξουαλικής παρενόχλησης

Στην ερώτηση σχετικά με αν γνώριζαν ότι σε έναν χώρο εργασίας συμβαίνουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης θα τους απέτρεπε από το να τον επιλέξουν, το 77,6% των αποκρινόμενων αντέδρασε καταφατικά (**Διάγραμμα 16**). Το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών ήταν 17,9%.

Διάγραμμα 16. Κατανομή συχνοτήτων αποτροπής επιλογής χώρου εργασίας όπου συμβαίνουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης

Διασταυρώνοντας την ερώτηση της αποτροπής ή μη επιλογής χώρου όπου συμβαίνουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης με τις συμπεριφορές που αναγνωρίζουν ως σεξουαλική παρενόχληση, σε ποσοστά που κυμαίνονταν από 79,8-82,8%, θα αποτρέπονταν από την επιλογή του χώρου εργασίας σε περιστατικά που αφορούν όλες τις συμπεριφορές σεξουαλικής παρενόχλησης (**Διάγραμμα 17**). Οι ελλείπουσες τιμές κυμαίνονταν από 17,8-17,9%.

Διάγραμμα 17. Η αποτροπή ή μη επιλογής χώρου εργασίας όπου συμβαίνουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης σύμφωνα με τις συμπεριφορές που αναγνωρίζουν ως σεξουαλική παρενόχληση

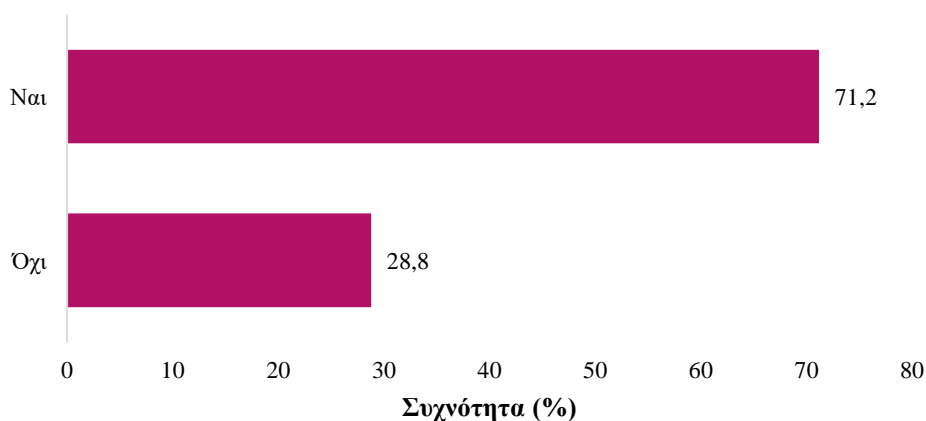
Διερευνώντας την αποτροπή ή μη επιλογής χώρου εργασίας όπου συμβαίνουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης σύμφωνα με το δημογραφικό και κοινωνικό «προφίλ» των αποκρινόμενων (**Πίνακας 4**), εκείνοι που θα τους απέτρεπε ήταν κυρίως φοιτητές 18-24 ετών, άτεκνοι, με 4-10 έτη εργασίας. Αντίθετα, εκείνοι που δήλωσαν ότι δε θα τους απέτρεπε η επιλογή του χώρου εργασίας ήταν κυρίως ηλικίας 65+ ετών με παιδιά, μισθωτοί μερικής απασχόλησης με εργασιακή εμπειρία 11-20 ετών.

Στην ερώτηση σχετικά με αν πιστεύουν ότι το κίνημα #metoo στην Ελλάδα έχει επιδράσει θετικά στον τρόπο που σκέφτονται για τα θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης κατά των γυναικών, το 71,2% των αποκρινόμενων αντέδρασε καταφατικά (**Διάγραμμα 18**). Το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών ήταν 26,1%.

Πίνακας 4. Δημογραφικό και κοινωνικό «προφίλ» της αποτροπής ή μη επιλογής εργασιακού χώρου όπου συμβαίνουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης

Χαρακτηριστικά	Ναι (%)	Όχι (%)	Σύνολο (%)
Ηλικία*			
18-24	86,6	13,4	100
25-29	80,3	19,7	100
30-44	78,7	21,3	100
45-64	78,9	21,1	100
65+	69,0	31,0	100
Παιδιά**			
Ναι	74,4	25,6	100
Όχι	81,9	18,1	100
Κατάσταση απασχόλησης^a			
Μισθωτός πλήρους απασχόλησης	81,4	18,6	100
Μισθωτός μερικής απασχόλησης	55,3	44,7	100
Ελεύθερος επαγγελματίας/ αυτοαπασχολούμενος	80,6	19,4	100
Ωρομίσθιος, άλλη αμειβόμενη εργασία	100	0,0	100
Συνταξιούχος	72,5	27,5	100
Άνεργος	71,6	28,4	100
Φοιτητής	85,7	14,3	100
Στρατιωτική θητεία	100	0,0	100
Αδυναμία παροχής εργασίας	100	0,0	100
Έτη εργασίας^b			
1-3	82,5	17,5	100
4-10	90,6	9,4	100
11-20	72,9	27,1	100
21+	76,4	23,6	100
Δεν έχω εργαστεί ποτέ	78,3	21,7	100

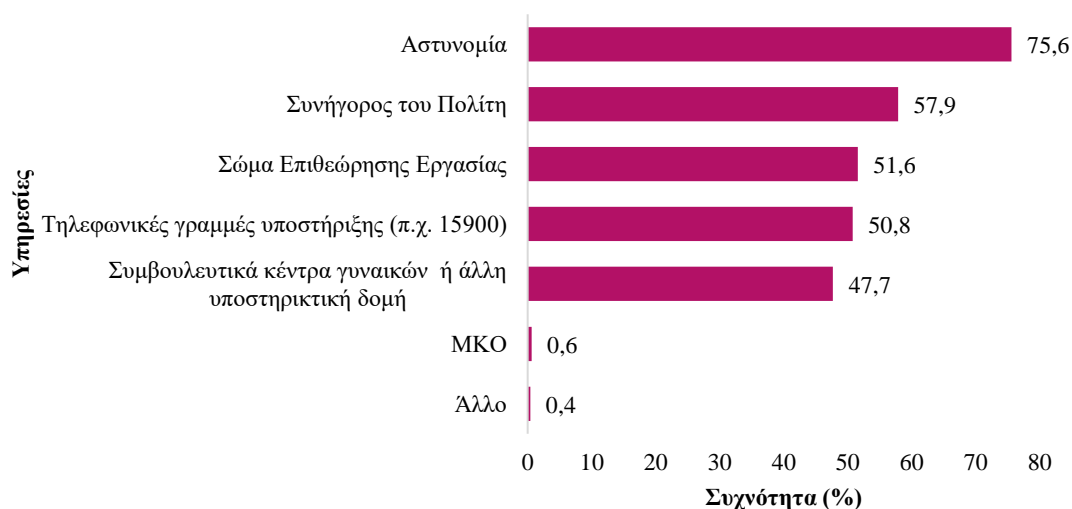
Σημείωση: *N = 828, **N = 822, ^aN = 826, ^bN = 818, p < 0,05.

Διάγραμμα 18. Κατανομή συχνοτήτων για το αν έχει επιδράσει θετικά το κίνημα #metoo στον τρόπο που σκέφτονται για τα θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης κατά των γυναικών

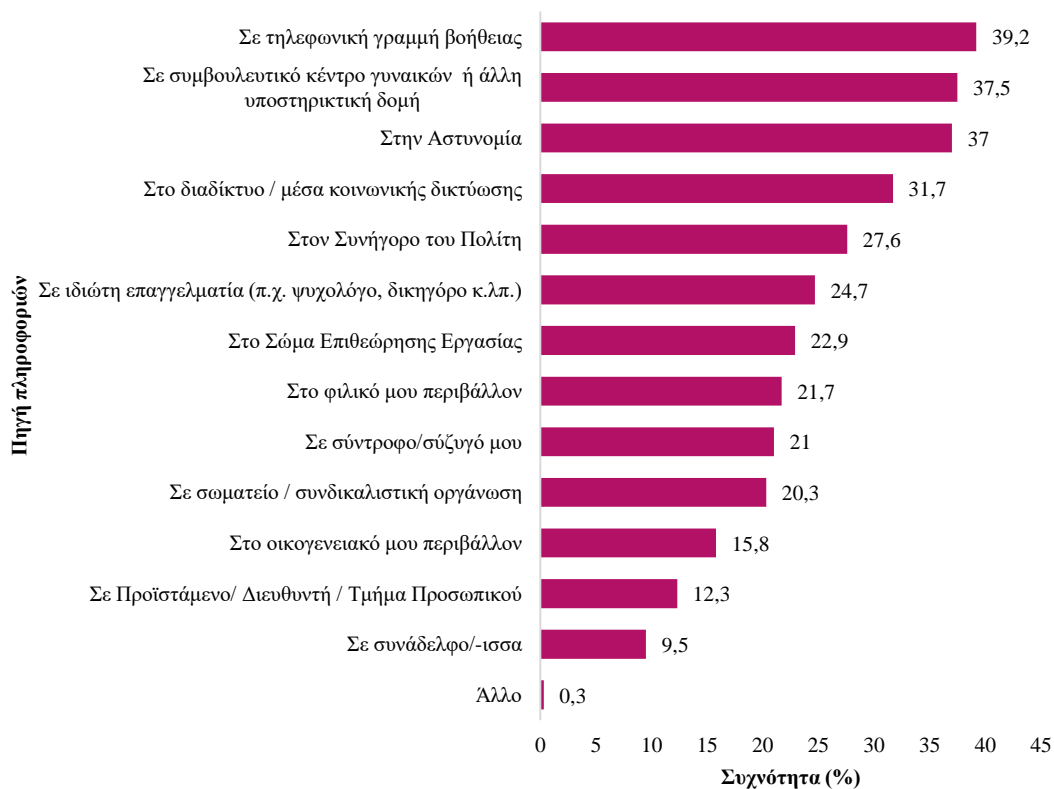
Στην ερώτηση σχετικά με το ποιες υπηρεσίες γνωρίζουν για την υποστήριξη ατόμων που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία, υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων αλλά και το να συμπληρώσουν οι ίδιοι κάποια υπηρεσία. Η υπηρεσία που συγκέντρωσε τη μεγαλύτερη συχνότητα (**Διάγραμμα 19**) ήταν η αστυνομία (75,6%) και στη συνέχεια ο Συνήγορος του Πολίτη (57,9%). Οι ΜΚΟ, κατηγορία απόκρισης όπου δόθηκε η δυνατότητα να αναφερθούν

συγκεκριμένα, συγκέντρωσαν τη μικρότερη συχνότητα με μόλις επτά απαντήσεις (0,6%), οι οποίες δε μπορούν να αξιοποιηθούν για περαιτέρω σχολιασμό. Αντίστοιχα, η κατηγορία απόκρισης «άλλο», που επίσης έδινε τη δυνατότητα ανοικτής συμπλήρωσης, συγκέντρωσε μόλις έξι απαντήσεις (0,4%). Το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών (δε γνωρίζω, δεν απαντώ) ήταν 9,2%.

Διάγραμμα 19. Κατανομή συχνοτήτων των υπηρεσιών που γνωρίζουν για την υποστήριξη ατόμων που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία

Το ερωτηματολόγιο ολοκληρώνεται με ερώτηση σχετικά με το πού θα απευθύνονταν αν ήθελαν να μάθουν περισσότερες πληροφορίες για τη σεξουαλική παρενόχληση, με δυνατότητα πολλαπλών επιλογών. Οι απαντήσεις με τη μεγαλύτερη συχνότητα (**Διάγραμμα 20**) ήταν το να απευθυνθούν σε τηλεφωνική γραμμή βοήθειας (39,2%), σε συμβουλευτικό κέντρο γυναικών ή άλλη υποστηρικτική δομή (37,5%), στην αστυνομία (37%) και στο διαδίκτυο/μέσα κοινωνικής δικτύωσης (31,7%). Οι απαντήσεις που συγκέντρωσαν τη μικρότερη συχνότητα ήταν το να απευθυνθούν σε συνάδελφο ή συναδέλφισσα (9,5%) και σε προϊστάμενο, Διευθυντή ή στο τμήμα προσωπικού (12,3%). Επιπλέον, δόθηκε η δυνατότητα ανοικτής απάντησης με κατηγορία απόκρισης «άλλο», η οποία συγκέντρωσε μόλις τέσσερις απαντήσεις (0,3%) που δε προσφέρουν αξιοποιήσιμο υλικό προς περαιτέρω σχολιασμό. Το ποσοστό των ελλειπουσών τιμών (δε γνωρίζω, δεν απαντώ) ήταν 7,1%.

Διάγραμμα 20. Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με το πού θα απευθύνονταν για περισσότερες πληροφορίες για τη σεξουαλική παρενόχληση

4. Συμπεράσματα της δειγματοληπτικής έρευνας

Το δείγμα της δειγματοληπτικής έρευνας αποτελέσαν 1.009 άνδρες οι οποίοι στην πλειονότητά τους είναι έγγαμοι με παιδιά, ηλικίας 45-64 ετών, μισθωτοί πλήρους απασχόλησης με εργασιακή εμπειρία πάνω από 10 έτη, που διαμένουν στο νομό Αττικής και έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ως σεξουαλική παρενόχληση φαίνεται να **αναγνωρίζουν περισσότερο συμπεριφορές όπως ο εκβιασμός να ενδώσει σε σεξουαλικές προτάσεις, οι άμεσες ή έμμεσες απειλές ή δωροδοκίες για ανεπιθύμητη σεξουαλική δραστηριότητα, ο βιασμός, η απόπειρα βιασμού ή η σεξουαλική επίθεση καθώς και η ανεπιθύμητη σωματική επαφή.** Η πρώτη συμπεριφορά αναγνωρίζεται κυρίως από όσους διαμένουν στο νομό Αττικής, εργάζονται περισσότερο από 10 έτη και έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση και η τελευταία συμπεριφορά από όσους διαμένουν στο νομό Αττικής. Ωστόσο, **συμπεριφορές όπως τα προκλητικά βλέμματα και η αφήγηση σεξουαλικών ή πρόστυχων αστείων, ιστοριών κ.ά. αναγνωρίζονται ως σεξουαλική παρενόχληση από τους μισούς συμμετέχοντες.**

Η πλειονότητα των ανδρών συμφωνεί με το ότι η σεξουαλική παρενόχληση κατά των γυναικών είναι θέμα καταπίεσης στον εργασιακό χώρο και μειώνει τις γυναίκες, οι οποίες δε μιλάνε γιατί φοβούνται ότι θα χάσουν τη δουλειά τους. Η πλειονότητα πιστεύει ότι θα έπρεπε να υπάρχουν πολιτικές αντιμετώπισης από τη διοίκηση ενός εργασιακού χώρου και δηλώνει ότι το όριο μεταξύ φλερτ και σεξουαλικής παρενόχλησης είναι απόλυτα ξεκάθαρο στο μυαλό τους. **Ωστόσο, ενώ το**

μεγαλύτερο ποσοστό δήλωσε ουδέτερη στάση ως προς το ότι τα επαναλαμβανόμενα κομπλιμένα ακόμα κι αν δεν αρέσουν στη γυναίκα δε συνιστούν σεξουαλική παρενόχληση, 1 στους 3 διαφωνεί με τη συγκεκριμένη πρόταση. Επιπλέον, η πλειονότητα των ανδρών διαφωνεί με το ότι αυτό που θεωρείται ως σεξουαλική παρενόχληση είναι συνήθως ένα απλό φλερτ, ότι είναι φυσιολογικό και σπάνιο φαινόμενο όταν άνδρες και γυναίκες εργάζονται μαζί και ότι συμβαίνει μόνον από διεστραμμένους άνδρες. Παράλληλα διαφωνούν με το ότι οι γυναίκες που αναφέρουν σεξουαλική παρενόχληση συνήθως υπερβάλουν, ότι σχεδόν όλα τα περιστατικά θα τελείωναν αν η γυναίκα απλώς έλεγε στον άνδρα να σταματήσει και θα είχε αποφευχθεί εάν η γυναίκα δεν είχε προκαλέσει, ότι αν μια γυναίκα δεν κάνει καταγγελία ή καθυστερήσει να μιλήσει για σεξουαλική παρενόχληση, τότε δεν ήταν τόσο σοβαρό αυτό που της συνέβη, οι καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση γίνονται για να αποζημιωθεί υλικά η γυναίκα και ότι οι γυναίκες δεν απολύονται από τη δουλειά τους όταν καταγγέλλουν σεξουαλική παρενόχληση. Επίσης, η πλειονότητα δήλωσε ουδέτερη στάση αλλά με μεγαλύτερα ποσοστά προς τη διαφωνία συγκριτικά με τη συμφωνία ως προς το ότι οι γυναίκες δεν πρέπει να προσβάλλονται τόσο εύκολα όταν κάποιος τους δείχνει ερωτικό ενδιαφέρον στη δουλειά, ότι συχνά, οι καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση είναι ψευδείς και κατηγορούν τον προϊστάμενό τους όταν δεν έχουν επαγγελματική ανέλιξη και ότι οι άνδρες συνήθως δε σκοπεύουν να επιβληθούν σεξουαλικά σε μια γυναίκα, αλλά μερικές φορές παρασύρονται.

Οι συμπεριφορές που έχουν ακούσει οι περισσότεροι από κάποια γνωστή τους ότι έχει υποστεί στο χώρο εργασίας της είναι κυρίως περιστασιακά ανεπιθύμητης σωματικής επαφής, προκλητικά βλέμματα, σεξουαλικά/σεξιστικά σχόλια και προσβλητικές ερωτήσεις για την προσωπική τους ζωή, την εξωτερική εμφάνιση ή την ανατομία τους και αφήγηση σεξουαλικών ή πρόστυχων αστείων, ιστοριών κ.ά. Στις περιπτώσεις αυτές η πλειονότητα πρότεινε στη γυναίκα να ζητήσει ευγενικά ή με έντονο τρόπο στο δράστη να σταματήσει, να το αναφέρει στη διοίκηση ή/και να κάνει καταγγελία. Εκείνοι που πρότειναν να κάνει καταγγελία είναι κυρίως έγγαμοι με παιδιά, 30-44 ετών που διαμένουν στο νομό Αττικής και έχουν περισσότερα από 10 έτη εργασιακής εμπειρίας ενώ εκείνοι που πρότειναν να ζητήσει ευγενικά από το δράστη να σταματήσει είναι κυρίως έγγαμοι με παιδιά, 45-64 ετών που διαμένουν στο νομό Αττικής. **Ωστόσο, να σημειωθεί ότι σχεδόν 4 στους 10 προσπέρασαν τις ερωτήσεις σχετικά με τη συχνότητα που έχουν ακούσει για αντίστοιχα περιστατικά αλλά και το τι θα πρότειναν.**

Τα περιστατικά στα οποία έχουν υπάρξει μάρτυρες οι περισσότεροι άνδρες είναι προκλητικά βλέμματα, η αφήγηση σεξουαλικών ή πρόστυχων αστείων, ιστοριών κ.ά., τα σεξουαλικά/σεξιστικά σχόλια και οι προσβλητικές ερωτήσεις για την προσωπική τους ζωή, την εξωτερική εμφάνιση ή την ανατομία τους και η ανεπιθύμητη σωματική επαφή. **Να σημειωθεί ότι οι ερωτήσεις που ακολούθησαν σχετικά με τη συχνότητα που έχουν υπάρξει μάρτυρες αλλά και το πώς αντέδρασαν, συγκέντρωσαν τις περισσότερες ελλείπουσες τιμές καθώς 6 στους 10 απέφυγαν να απαντήσουν.**

Η πλειονότητα των ανδρών **συμφωνεί** ότι είναι σημαντικό να αντιδράς όταν είσαι μάρτυρας ή μαθαίνεις ότι μια γυναίκα παρενοχλείται σεξουαλικά στην εργασία της, ότι οι φεμινιστικές ομάδες και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις αναπτύσσουν πολύ σημαντική δράση για την ισότητα των φύλων και ότι η κοινωνία μας έχει φτάσει στο σημείο, όπου **οι γυναίκες και οι άνδρες έχουν ίσες ευκαιρίες και δικαιώματα στην εργασία.** Η πλειονότητα διαφωνεί με το ότι δε χρειάζονται πολιτικές στους εργασιακούς χώρους για τη σεξουαλική παρενόχληση και ότι η κυβέρνηση έχει πιο

σοβαρά θέματα να αντιμετωπίσει από το να ασχοληθεί με τη σεξουαλική παρενόχληση. Ουδέτερη στάση με μεγαλύτερη τάση προς τη διαφωνία παρατηρήθηκε σχετικά με το ότι το κίνημα #metoo στην Ελλάδα είναι μια υπερβολική αντίδραση στα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης και με το ότι η ισότητα των φύλων έχει επιτευχθεί. **Ωστόσο, να σημειωθεί ότι 1 στους 3 πιστεύει ότι η ισότητα των φύλων έχει επιτευχθεί.**

Η συντριπτική πλειονότητα δήλωσε ότι δε θα εργαζόταν σε χώρο εργασίας όπου συμβαίνουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης και ότι το κίνημα #metoo έχει επιδράσει θετικά στον τρόπο που σκέφτονται για τα θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης κατά των γυναικών.

Η υπηρεσία που γνωρίζουν οι περισσότεροι για την υποστήριξη ατόμων που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία είναι η αστυνομία, στην οποία θα απευθυνόταν ένα επίσης μεγάλο ποσοστό για περισσότερες πληροφορίες για τη σεξουαλική παρενόχληση. Οι υπόλοιπες υπηρεσίες επιλέχθηκαν περίπου από τους μισούς συμμετέχοντες. Εκτός από την αστυνομία, οι περισσότεροι θα απευθύνονταν για πληροφορίες σε τηλεφωνική γραμμή βοήθειας, συμβουλευτικό κέντρο γυναικών ή άλλη υποστηρικτική δομή και στο διαδίκτυο.

Βεβαίως, να σημειωθεί ότι η μέθοδος επιλογής τους δείγματος δεν είναι πιθανοτήτων και κατά συνέπεια τα αποτελέσματα δεν επιτρέπεται να γενικευτούν στο σύνολο του πληθυσμού των ανδρών στην Ελλάδα.

Παράρτημα

Το ερωτηματολόγιο της δειγματοληπτικής έρευνας

Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας στην έρευνα που αφορά **θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης κατά των γυναικών σε χώρους εργασίας**.

Η συμπλήρωσή του ερωτηματολογίου είναι απλή και **δεν υπερβαίνει τα 15 λεπτά**.

Οι απαντήσεις που θα δώσετε θα χρησιμοποιηθούν **μόνο για ερευνητικούς σκοπούς**, το ερωτηματολόγιο είναι **ανώνυμο** και η συμπλήρωσή του **εθελοντική**.

Η έρευνα διεξάγεται από ερευνητική ομάδα του **Παντείου Πανεπιστημίου** σε συνεργασία με την **ActionAid Hellas** στο πλαίσιο του Έργου: «Safe at work».

Η συμμετοχή σας είναι πάρα πολύ σημαντική, καθώς δεν υπάρχουν πρόσφατα στοιχεία στην Ελλάδα για αυτήν τη θεματική.

Αν έχετε οποιαδήποτε απορία για την έρευνα μπορείτε να επικοινωνήσετε με την κ. **Μάττα Σαμίου**, υπεύθυνη Θεμάτων Ισότητας Φύλων στην ActionAid, τηλ.: 212 0006300

Σας ευχαριστούμε για τη βοήθεια και τη συνεργασία σας!

A. ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1. Φύλο:	
Άνδρας	1
Γυναίκα	2
Άλλο	3
Δεν απαντώ	9

2. Ποια είναι η ηλικία σας;	
18-24 ετών	1
25-29 ετών	2
30-44 ετών	3
45-64 ετών	4
65 + ετών	5
Δεν γνωρίζω	8
Δεν απαντώ	9

3. Νομός διαμονής / κύριας κατοικίας	
Αιτωλοακαρνανίας	1
Αργολίδας	2
Αρκαδίας	3
Άρτας	4
Αττικής	5
Αχαΐας	6
Βοιωτίας	7
Γρεβενών	8
Δράμας	9
Δωδεκανήσων	10
Έβρου	11
Ευβοίας	12
Ευρυτανίας	13
Ζακύνθου	14

Ηλείας	15
Ημαθίας	16
Ηρακλείου	17
Θεσπρωτίας	18
Θεσσαλονίκης	19
Ιωαννίνων	20
Καβάλας	21
Καρδίτσας	22
Καστοριάς	23
Κέρκυρας	24
Κεφαλληνίας	25
Κιλκίς	26
Κοζάνης	27
Κορινθίας	28
Κυκλάδων	29
Λακωνίας	30
Λάρισας	31
Λασιθίου	32
Λέσβου	33
Λευκάδας	34
Μαγνησίας	35
Μεσσηνίας	36
Ξάνθης	37
Πέλλας	38
Πιερίας	39
Πρέβεζας	40
Ρεθύμνου	41
Ροδόπης	42
Σάμου	43
Σερρών	44
Τρικάλων	45
Φθιώτιδας	46
Φλώρινας	47
Φωκίδας	48
Χαλκιδικής	49
Χανίων	50
Χίου	51

4. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

Άγαμος	1
Έγγαμος / Σύμφωνα συμβίωσης	2
Σε συγκατοίκηση (χωρίς γάμο ή σύμφωνα συμβίωσης)	3
Διαζευγμένος	4
Σε διάσταση	5
Χήρος	6
Δεν γνωρίζω	8
Δεν απαντώ	9

5. Έχετε παιδιά;

Ναι	1
-----	---

Όχι	2
Δεν γνωρίζω	8
Δεν απαντώ	9

6. Ποιο είναι το υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης που έχετε ολοκληρώσει;	
Έως δημοτικό	1
Γυμνάσιο	2
Λύκειο	3
Απόφοιτος μεταλυκειακής εκπαίδευσης (π.χ. ΙΕΚ, κ.λπ.)	4
Πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ	5
Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου	6
Άλλο	7
Δεν γνωρίζω	8
Δεν απαντώ	9

7. Πώς θα περιγράφατε την παρούσα εργασιακή σας κατάσταση;	
Μισθωτός πλήρους απασχόλησης	1
Μισθωτός μερικής απασχόλησης	2
Ελεύθερος επαγγελματίας/ Αυτοαπασχολούμενος	3
Ωρομίσθιος, άλλη αμειβόμενη εργασία	4
Συνταξιούχος	5
Άνεργος	6
Άδεια άνευ αποδοχών	7
Άδεια πατρότητας	8
Οικιακά	9
Φοιτητής	10
Στρατιωτική θητεία	11
Αδυναμία παροχής εργασίας	12
Δεν απαντώ	99

8. Πόσα χρόνια έχετε εργαστεί συνολικά μέχρι σήμερα;	
1-3	1
4-10	2
11-20	3
21+	4
Δεν έχω εργαστεί ποτέ	5
Δεν γνωρίζω	8
Δεν απαντώ	9

B. ΣΤΑΣΕΙΣ & ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ

9. Ποιες από τις παρακάτω συμπεριφορές αναγνωρίζετε ως σεξουαλική παρενόχληση; (Επιτρέπονται περισσότερες από μία απαντήσεις)	
Ανεπιθύμητη σωματική επαφή (π.χ. άγγιγμα, αγκάλιασμα, χάιδεμα, κ.ά.)	1
Προκλητικά βλέμματα (π.χ. σε μέρη του σώματος κ.ά.)	2
Αφήγηση σεξουαλικών ή πρόστυχων αστείων, ιστοριών κ.ά.	3
Σεξουαλικά /σεξιστικά σχόλια και προσβλητικές ερωτήσεις για την	4

προσωπική σας ζωή, την εξωτερική εμφάνιση, ή την ανατομία σας	
Μη-λεκτική συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης (π.χ. σφύριγμα ή γιουχάισμα, κλείσιμο ματιού, επίδειξη σημείων του σώματος κ.ά.)	5
Παρουσίαση πορνογραφικού/προσβλητικού υλικού με σεξουαλικό περιεχόμενο (φωτογραφίες, εικόνες, αντικείμενα κ.ά.)	6
Επιστολές, σημειώματα, ηλεκτρονικά μηνύματα, τηλεφωνήματα, ή υλικό με σεξουαλικό/προσβλητικό περιεχόμενο	7
Εκβιασμό για να ενδώσει σε σεξουαλικές προτάσεις, άμεσες ή έμμεσες απειλές ή δωροδοκίες για ανεπιθύμητη σεξουαλική δραστηριότητα	8
Συνεχή αιτήματα / φορτική πίεση για ραντεβού ή σεξουαλική συνεύρεση	9
Επίμονη παρακολούθηση (stalking)	10
Βιασμό, απόπειρα βιασμού ή σεξουαλική επίθεση	11
Όλες οι παραπάνω	12
Καμία από τις παραπάνω	13
Δεν γνωρίζω	88
Δεν απαντώ	99

10. Πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις;							
	Συμφωνώ απόλυτα	Μάλλον συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα	Δεν γνωρίζω	Δεν απαντώ
Η σεξουαλική παρενόχληση είναι φυσιολογικό φαινόμενο όταν άνδρες και γυναίκες εργάζονται μαζί	1	2	3	4	5	8	9
Η σεξουαλική παρενόχληση συμβαίνει σπάνια, μόνον από διεστραμμένους άνδρες	1	2	3	4	5	8	9
Η σεξουαλική παρενόχληση κατά των γυναικών είναι ένα θέμα καταπίεσης στον εργασιακό χώρο	1	2	3	4	5	8	9
Αυτό που θεωρείται ως σεξουαλική παρενόχληση είναι συνήθως ένα απλό φλερτ	1	2	3	4	5	8	9
Συχνά, οι γυναίκες δεν μιλάνε γιατί φοβούνται ότι θα χάσουν τη δουλειά τους	1	2	3	4	5	8	9
Η σεξουαλική παρενόχληση μειώνει τις γυναίκες	1	2	3	4	5	8	9
Η σεξουαλική παρενόχληση είναι σπάνιο φαινόμενο στους εργασιακούς χώρους	1	2	3	4	5	8	9
Η σεξουαλική παρενόχληση θα μπορούσε να αποφευχθεί, εάν η γυναίκα δεν είχε προκαλέσει	1	2	3	4	5	8	9
Το όριο μεταξύ φλερτ και σεξουαλικής παρενόχλησης είναι απόλυτα ξεκάθαρο στο	1	2	3	4	5	8	9

μυαλό μου							
Θα έπρεπε να υπάρχουν πολιτικές αντιμετώπισης για τη σεξουαλική παρενόχληση από τη διοίκηση ενός εργασιακού χώρου	1	2	3	4	5	8	9
Συχνά, οι καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση γίνονται για να αποζημιωθεί υλικά η γυναίκα	1	2	3	4	5	8	9
Οι γυναίκες δεν απολύονται από τη δουλειά τους, όταν καταγγέλλουν σεξουαλική παρενόχληση	1	2	3	4	5	8	9
Σχεδόν όλες οι περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης θα τελείωναν, αν η γυναίκα απλώς έλεγε στον άνδρα να σταματήσει	1	2	3	4	5	8	9
Οι γυναίκες δεν πρέπει να προσβάλλονται τόσο εύκολα όταν κάποιος τους δείχνει ερωτικό ενδιαφέρον στη δουλειά	1	2	3	4	5	8	9
Συχνά, οι καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση είναι ψευδείς	1	2	3	4	5	8	9
Συχνά, οι γυναίκες κατηγορούν τον προϊστάμενό τους για σεξουαλική παρενόχληση, όταν δεν έχουν επαγγελματική ανέλιξη	1	2	3	4	5	8	9
Οι άνδρες συνήθως δεν σκοπεύουν να επιβληθούν σεξουαλικά σε μια γυναίκα, αλλά μερικές φορές παρασύρονται	1	2	3	4	5	8	9
Οι γυναίκες που αναφέρουν σεξουαλική παρενόχληση συνήθως υπερβάλουν	1	2	3	4	5	8	9
Αν μια γυναίκα δεν κάνει καταγγελία για σεξουαλική παρενόχληση, τότε δεν ήταν τόσο σοβαρό αυτό που της συνέβη	1	2	3	4	5	8	9
Αν μια γυναίκα καθυστερήσει να μιλήσει για τη σεξουαλική παρενόχληση που υπέστη, τότε δεν ήταν τόσο σοβαρό αυτό που της συνέβη	1	2	3	4	5	8	9
Τα επαναλαμβανόμενα	1	2	3	4	5	8	9

κομπλιμέντα ακόμα κι αν δεν αρέσουν στη γυναίκα δεν συνιστούν σεξουαλική παρενόχληση							
---	--	--	--	--	--	--	--

**Γ. ΕΜΜΕΣΗ ΓΝΩΣΗ /
ΜΑΡΤΥΡΑΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ**

11. Σας έχει πει ποτέ κάποια γνωστή σας ότι έχει υποστεί στον χώρο εργασίας της ορισμένες από τις παρακάτω συμπεριφορές; (Επιτρέπονται περισσότερες από μία απαντήσεις)	
Ανεπιθύμητη σωματική επαφή (π.χ. άγγιγμα, αγκάλιασμα, χάιδεμα, κ.ά.)	1
Προκλητικά βλέμματα (π.χ. σε μέρη του σώματος κ.ά.)	2
Αφήγηση σεξουαλικών ή πρόστυχων αστείων, ιστοριών κ.ά.	3
Σεξουαλικά /σεξιστικά σχόλια και προσβλητικές ερωτήσεις για την προσωπική σας ζωή, την εξωτερική εμφάνιση, ή την ανατομία σας	4
Μη-λεκτική συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης (π.χ. σφύριγμα ή γιουχάισμα, κλείσιμο ματιού, επίδειξη σημείων του σώματος κ.ά.)	5
Παρουσίαση πορνογραφικού/προσβλητικού υλικού με σεξουαλικό περιεχόμενο (φωτογραφίες, εικόνες, αντικείμενα κ.ά.)	6
Επιστολές, σημειώματα, ηλεκτρονικά μηνύματα, τηλεφωνήματα, ή υλικό με σεξουαλικό/προσβλητικό περιεχόμενο	7
Εκβιασμό για να ενδώσει σε σεξουαλικές προτάσεις, άμεσες ή έμμεσες απειλές ή δωροδοκίες για ανεπιθύμητη σεξουαλική δραστηριότητα	8
Συνεχή αιτήματα / φορτική πίεση για ραντεβού ή σεξουαλική συνέντευξη	9
Επίμονη παρακολούθηση (stalking)	10
Βιασμό, απόπειρα βιασμού ή σεξουαλική επίθεση	11
Όλες οι παραπάνω	12
Καμία από τις παραπάνω	13
Δεν γνωρίζω	88
Δεν απαντώ	99

11α. Αν ναι, πόσο συχνά;						
Πολύ συχνά	Συχνά	Περιστασιακά	Σπάνια	Πολύ σπάνια	Δεν γνωρίζω	Δεν απαντώ
1	2	3	4	5		

11β. Αν ναι, τι της προτείνετε; (Έως τρεις απαντήσεις)	
Να ζητήσει ευγενικά στον δράστη να σταματήσει	1
Να ζητήσει με έντονο τρόπο στον δράστη να σταματήσει	2
Να κάνει καταγγελία	3
Να απευθυνθεί σε εξειδικευμένο φορέα	5
Να το δημοσιοποιήσει στο διαδίκτυο/μέσα κοινωνικής δικτύωσης	6
Να το αναφέρει στη διοίκηση (διευθυντή, προϊστάμενο κ.λπ.)	7
Να το αναφέρει σε σωματείο/συνδικαλιστική οργάνωση	8
Να το καταγγείλει σε εξειδικευμένο φορέα (π.χ. Σώμα Επιθεώρησης εργασίας, Συνήγορος του Πολίτη)	9
Να μην κάνει τίποτα	10
Άλλο (παρακαλώ αναφέρετε συγκεκριμένα):	

Δεν γνωρίζω	88
Δεν απαντώ	99

12. Έχετε υπάρξει μάρτυρας σε ορισμένες από τις ακόλουθες συμπεριφορές που να έχει ασκηθεί σε κάποια γυναίκα στον χώρο εργασίας της; (Επιτρέπονται περισσότερες από μία απαντήσεις)	
Ανεπιθύμητη σωματική επαφή (π.χ. άγγιγμα, αγκάλιασμα, χάιδεμα, κ.ά.)	1
Προκλητικά βλέμματα (π.χ. σε μέρη του σώματος κ.ά.)	2
Αφήγηση σεξουαλικών ή πρόστυχων αστείων, ιστοριών κ.ά.	3
Σεξουαλικά /σεξιστικά σχόλια και προσβλητικές ερωτήσεις για την προσωπική σας ζωή, την εξωτερική εμφάνιση, ή την ανατομία σας	4
Μη-λεκτική συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης (π.χ. σφύριγμα ή γιουχάισμα, κλείσιμο ματιού, επίδειξη σημείων του σώματος κ.ά.)	5
Παρουσίαση πορνογραφικού/προσβλητικού υλικού με σεξουαλικό περιεχόμενο (φωτογραφίες, εικόνες, αντικείμενα κ.ά.)	6
Επιστολές, σημειώματα, ηλεκτρονικά μηνύματα, τηλεφωνήματα, ή υλικό με σεξουαλικό/προσβλητικό περιεχόμενο	7
Εκβιασμό για να ενδώσει σε σεξουαλικές προτάσεις, άμεσες ή έμμεσες απειλές ή δωροδοκίες για ανεπιθύμητη σεξουαλική δραστηριότητα	8
Συνεχή αιτήματα / φορτική πίεση για ραντεβού ή σεξουαλική συνεύρεση	9
Επίμονη παρακολούθηση (stalking)	10
Βιασμό, απόπειρα βιασμού ή σεξουαλική επίθεση	11
Σε όλες τις παραπάνω	12
Σε καμία από τις παραπάνω	13
Δεν γνωρίζω	88
Δεν απαντώ	99

12α. Αν ναι, πόσο συχνά;						
Πολύ συχνά	Συχνά	Περιστασιακά	Σπάνια	Πολύ σπάνια	Δεν γνωρίζω	Δεν απαντώ
1	2	3	4	5		

12β. Και πώς αντιδράσατε; (Έως τρεις απαντήσεις)	
Ζήτησα ευγενικά στον δράστη να σταματήσει	1
Ζήτησα με έντονο τρόπο στον δράστη να σταματήσει	2
Πρότεινα στο θύμα να κάνει καταγγελία	3
Πρότεινα στο θύμα ότι αν καταγγείλει τη συμπεριφορά, να παραβρεθώ ως μάρτυρας	4
Πρότεινα στο θύμα να απευθυνθεί σε εξειδικευμένο φορέα (π.χ. Σώμα Επιθεώρησης εργασίας, Συνήγορος του Πολίτη)	5
Πρότεινα στο θύμα να το δημοσιοποιήσει στο διαδίκτυο/μέσα κοινωνικής δικτύωσης	6
Το ανέφερα στη διοίκηση (διευθυντή, προϊστάμενο κ.λπ.)	7
Το ανέφερα στο σωματείο/συνδικαλιστική οργάνωση	8
Το κατήγγειλα σε εξειδικευμένο φορέα	9
Ήθελα να αντιδράσω, αλλά δίστασα	10
Δεν έκανα τίποτα	11
Άλλο (παρακαλώ αναφέρετε συγκεκριμένα):	
Δεν γνωρίζω	88
Δεν απαντώ	99

Δ. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ & ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΜΦΥΛΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ & ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ

13. Πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω δηλώσεις;							
	Συμφωνώ απόλυτα	Μάλλον συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα	Δεν γνωρίζω	Δεν απαντώ
Η ισότητα των φύλων έχει επιτευχθεί	1	2	3	4	5	8	9
Η κοινωνία μας έχει φτάσει στο σημείο, όπου οι γυναίκες και οι άνδρες έχουν ίσες ευκαιρίες και δικαιώματα στην εργασία	1	2	3	4	5	8	9
Το κίνημα #metoo στην Ελλάδα είναι μια υπερβολική αντίδραση στα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης	1	2	3	4	5	8	9
Η κυβέρνηση έχει πιο σοβαρά θέματα να αντιμετωπίσει από το να ασχοληθεί με τη σεξουαλική παρενόχληση	1	2	3	4	5	8	9
Οι φεμινιστικές ομάδες και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις αναπτύσσουν πολύ σημαντική δράση για την ισότητα των φύλων	1	2	3	4	5	8	9
Είναι σημαντικό να αντιδράς όταν είσαι μάρτυρας ή μαθαίνεις ότι μια γυναίκα παρενοχλείται σεξουαλικά στην εργασία της	1	2	3	4	5	8	9
Δεν χρειάζονται πολιτικές στους εργασιακούς χώρους για τη σεξουαλική παρενόχληση	1	2	3	4	5	8	9

14. Αν γνωρίζατε ότι σε έναν χώρο εργασίας συμβαίνουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης, θα σας απέτρεπε από να τον επιλέξετε;	
Ναι	1
Όχι	2
Δεν γνωρίζω	8
Δεν απαντώ	9

15. Πιστεύετε ότι το κίνημα #metoo στην Ελλάδα έχει επιδράσει θετικά στον τρόπο

που σκέφτεστε για τα θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης κατά των γυναικών;	
Ναι	1
Όχι	2
Δεν γνωρίζω	8
Δεν απαντώ	9

16. Παρακαλώ, σημειώστε ποιες από τις παρακάτω υπηρεσίες γνωρίζετε για την υποστήριξη ατόμων που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία (Επιτρέπονται περισσότερες από μία απαντήσεις)	
Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας	1
Συνήγορος του Πολίτη	2
Τηλεφωνικές γραμμές υποστήριξης (π.χ. 15900)	3
Συμβουλευτικά κέντρα γυναικών ή άλλη υποστηρικτική δομή	4
Αστυνομία	5
ΜΚΟ (παρακαλώ αναφέρετε συγκεκριμένα):	
Άλλο (παρακαλώ αναφέρετε συγκεκριμένα):	
Δεν γνωρίζω	8
Δεν απαντώ	9

17. Αν θα θέλατε να μάθετε περισσότερες πληροφορίες για τη σεξουαλική παρενόχληση που θα απευθυνόσασταν; (Επιτρέπονται περισσότερες από μία απαντήσεις)	
Σε συνάδελφο/-ισσα	1
Σε προϊστάμενο/ Διευθυντή / Τμήμα Προσωπικού	2
Σε σωματείο / συνδικαλιστική οργάνωση	3
Στο οικογενειακό μου περιβάλλον	4
Στο φιλικό μου περιβάλλον	5
Σε σύντροφο/σύζυγό μου	6
Σε συμβουλευτικό κέντρο γυναικών ή άλλη υποστηρικτική δομή	7
Σε ιδιώτη επαγγελματία (π.χ. ψυχολόγο, δικηγόρο, κ.λπ.)	8
Στο διαδίκτυο/ μέσα κοινωνικής δικτύωσης	9
Σε τηλεφωνική γραμμή βοήθειας	10
Στον Συνήγορο του Πολίτη	11
Στο Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας	12
Στην Αστυνομία	13
Άλλο (παρακαλώ αναφέρετε συγκεκριμένα):	
Δεν γνωρίζω	88
Δεν απαντώ	99

Αν αυτή η έρευνα σας δημιουργήσει την ανάγκη να μιλήσετε για κάποια εμπειρία σας, μπορείτε να καλέσετε την κ. Μάττα Σαμίου, υπεύθυνη Θεμάτων Ισότητας Φύλων στην ActionAid, τηλ.: 212 0006300.

Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας!